

Analýza poskytovania domácej opatrovateľskej služby mestskými časťami Bratislavy

Magistrát hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy
Oddelenie dátových a priestorových analýz
Autori: Michaela Šedovič, Filip Markovič

December 2022

Za konzultácie a cenné rady autori ďakujú Lýdii Brichtovej (SocioFórum), Božene Bušovej (Harris Slovakia) a Miriam Kaniokovej, Dušane Kurillovej, Jane Mackovičovej, Tatiane Sedlákovej a Denisovi Michalinovi (všetci Magistrát hl. mesta SR Bratislavy). Za poskytnuté dáta a komentáre k analýze autori ďakujú kolegyniam a kolegom z mestských častí.

Analýza bola vypracovaná k decembru 2022. Z toho dôvodu neobsahuje najaktuálnejšie informácie o situácii v Bratislave a mestských častiach. Analýza bola vypracovaná pre interné účely, považujeme však za vhodné ju zdieľať aj verejnosti.

Vypracovaná analýza slúži na porovnanie situácie v jednotlivých mestských častiach vo vybranom aspekte sociálnej politiky. Jej cieľom je zároveň zdieľanie osvedčených postupov a hľadanie najlepšej praxe založenej na dátach vo svetle inovatívnych trendov v sociálnej politike. Máme záujem, aby fungovanie sociálnej politiky na území Bratislavy bolo transparentné, viedol sa dialóg o tom, ako môže fungovať efektívnejšie, a tým dosiahnuť zlepšovanie životných podmienok pre všetkých obyvateľov a obyvateľky. Predkladané komplexné výstupy z analýz budú prezentované relevantným predstaviteľom mesta a mestských častí.

Text neprešiel jazykovou korektúrou

Obsah

Zoznam skratiek	3
Úvod	4
Hlavné zistenia analýzy	6
Odporúčania.....	10
Kontext.....	11
1) Slovensko	11
2) Bratislava.....	13
Analytická časť	16
Domáca opatrovateľská služba zabezpečovaná bratislavskými mestskými časťami.....	16
1) Forma poskytovania DOS a personálne kapacity	16
2) Vyťaženosť DOS.....	24
3) Rýchlosť zabezpečenia DOS	34
4) Financovanie DOS	37
5) Vzdelávanie a kvalita poskytovania DOS.....	45
Príklady poskytovania DOS v mestách s podobným administratívnym rozdelením.....	51
1) Košice	51
2) Brno.....	52
Záver.....	55
Zoznam použitej literatúry	56
Prílohy	59

Zoznam skratiek

- BSK – Bratislavský samosprávny kraj
- DOS – Domáca opatrovateľská služba
- DPFO – Daň z príjmu fyzických osôb
- EÚ – Európska Únia
- HMBA – Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava
- HN – Hmotná núdza
- JD – Jednorazová dávka
- JFP – Jednorazový finančný príspevok
- MČ – Mestská časť
- MPSVR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
- NP – Neverejný poskytovateľ
- RO – Rozpočtová organizácia
- SR – Slovenská republika
- ŤZP – Ťažké zdravotné postihnutie
- ÚPSVaR – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
- VP – Verejný poskytovateľ
- VÚC – Vyšší územný celok
- ZOS – Zariadenie opatrovateľskej služby
- ZPS – Zariadenie pre seniorov
- ZP – Zdravotné postihnutie
- ŽM – Životné minimum

Úvod

V kontexte postupného starnutia obyvateľstva Bratislavy¹ a úsilia o prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť², je zabezpečenie domácej opatrovateľskej služby (DOS) v adekvátnom rozsahu aj kvalite kľúčové. DOS umožňuje ľuďom ostať vo svojom domácom prostredí, podporuje ich sebestačnosť a pomáha v starostlivosti o klienta/ku neformálnym opatrovateľom/kám (príbuzným, susedom,..).³ Podľa prieskumu verejnej mienky realizovaného agentúrou SOCIA v roku 2020, až 93% obyvateľov chce ostávať v domácej starostlivosti v prípade zhoršenia zdravotného stavu.⁴ Zároveň v špecifickej pandemickej situácii môže byť jej poskytovanie (za splnenia predpokladu vhodných podmienok v domácnosti) bezpečnejšou alternatívou k pobytovým sociálnym službám.⁵

Nedávne výskumy však v tomto smere poukazujú na problémy, ktoré sa týkajú mnohých slovenských miest a obcí. Jedná sa hlavne o stagnáciu v rozvoji DOS, nízke mzdové ohodnotenie a chýbajúce kapacity na pokrytie čoraz väčšieho dopytu.⁶ Situácia v Bratislave je ešte problematickejšia – vzhľadom na vyššie životné náklady v porovnaní so zvyškom Slovenska a absenciu mestského nájomného bývania so zníženým nájomom, nemusia nízke mzdy opatrovateľov/iek stačiť ani na zabezpečenie základného životného štandardu, najmä v prípade rodín samoživiteľov/iek či žien v predseniorskom období.⁷ Ďalším faktorom je blízkosť Rakúska, ktoré je z hľadiska platových podmienok pre opatrovateľov/ky atraktívnejšie.⁸ Dôvodov odrádzajúcich od výkonu tejto profesie v hlavnom meste je tak niekoľko, čo predstavuje ohrozenie kvality a dostupnosti starostlivosti o seniorov/ky a ľudí so zdravotným znevýhodnením.

Cieľom tejto analýzy je opísať stav zabezpečenia poskytovania DOS na území Bratislavy. Z hľadiska obsahu je analytická časť rozdelená do dvoch hlavných celkov. V prvom sa zameriavame na aspekty poskytovania DOS bratislavskými mestskými časťami

---

¹ Bleha, B. a kol. (2017) Štúdia demografického potenciálu hlavného mesta SR Bratislavy do roku 2050. Dostupné [tu](#).

² MPSVR (2011) Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike. Dostupné [tu](#).

³ Korimová, G. a kol. (2017) Analýza a trendy procesu deinštitucionalizácie a možnosti miestnej územnej samosprávy z pohľadu zabezpečenia sociálnych služieb, zamestnanosti a odmeňovania. Dostupné [tu](#).

⁴ SOCIA (2020) Chceme zostať doma: Výsledky prieskumu verejnej mienky SOCIA – Nadácie na podporu sociálnych zmien. Dostupné [tu](#).

⁵ Cangár, M (2020) Prečo dnes, ešte viac ako inokedy, potrebujeme deinštitucionalizáciu a komunitné služby? Dostupné [tu](#).

⁶ NKÚ (2020) Správa o výsledku kontroly – Domáca opatrovateľská služba. Dostupné [tu](#).
AUGUR Consulting (2022) Vypracovanie analytickej časti komunitného plánu sociálnych služieb hlavného mesta SR Bratislava. Dostupné [tu](#).

⁷ Za osoby v seniorskom veku sú v rámci tejto analýzy považovaní ľudia starší ako 64 rokov.

⁸ Lekári.sk (2021) Na Slovensku máme málo opatrovateľov ich prácu si nevážime. Dostupné [tu](#).

a neverejnými poskytovateľmi (NP), s ktorými tieto MČ ako aj mesto⁹ spolupracujú. Jedná sa primárne o kapacitné možnosti, vyťaženosť DOS, jej financovanie, či spôsoby zvyšovania kvality poskytovania. Zároveň porovnávame vybrané kvantitatívne ukazovatele ako počty prijímateľov/iek DOS a opatrovateľov/iek za jednotlivé roky v období 2018 až 2021, v snahe poukázať na výskyt prípadných zmien a trendov. V druhom celku sú predstavené príklady poskytovania DOS v Brne a Košiciach, t.j. kultúrne a geograficky blízkyh mestách s podobným administratívnym členením ako má Bratislava.

Zistenia analýzy môžu poslúžiť pri dialógu o efektívnosti súčasného nastavenia poskytovania DOS, ako aj o modeli spolupráce hlavného mesta (HMBA) a mestských častí, ktorý by bol pre Bratislavčanov a Bratislavčanky odkázaných na túto službu najvýhodnejší.

Vzhľadom na absenciu verejne dostupných údajov ohľadom poskytovania DOS boli základným zdrojom údajov pre túto analýzu výstupy z dotazníkového prieskumu realizovaného v období júna a júla 2022 Oddelením dátových a priestorových analýz a Sekciou sociálnych vecí Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy. Na dotazník odpovedalo všetkých 17 mestských častí (Príloha č.1).

---

⁹ Pojem „mesto“ v tejto súvislosti odkazuje na orgány mestskej samosprávy ako magistrát, či rozpočtové a príspevkové organizácie (ROPO) mesta. V texte používame aj skratku HMBA.

Hlavné zistenia analýzy

Kontext

- Seniori/ky a osoby s ŤZP ako potenciálni prijímatelia DOS tvoria minimálne štvrtinu obyvateľstva Bratislavy a ich podiel sa v budúcnosti bude zvyšovať. Medzi rokmi 2012 a 2021 vzrástol počet ľudí v seniorskom veku v Bratislave o 45 % z 63 tisíc na 92 tisíc. V rovnakom období zároveň stúpol ich podiel na celkovom počte obyvateľov a obyvateľiek z 15 % na 19 %.
- Medzi rokmi 2012 a 2022 sa počet verejných aj neverejných poskytovateľov DOS v Bratislave znížil z 33 na 27, zatiaľ čo počet zariadení pre seniorov stúpol zo 16 na 25¹⁰. Úbytok poskytovateľov DOS a nárast pobytových zariadení naznačujú, že v hlavnom meste k posunu od pobytovej k terénnej starostlivosti nedochádza.
- V roku 2022 poskytovalo DOS 12 mestských častí Bratislavy, pričom tri ďalšie mestské časti s menším počtom obyvateľov/iek DOS priamo neposkytujú, ale v prípade potreby ju zabezpečujú neverejnými poskytovateľmi (v celkovom počte 5), ktorým prispievajú na tento účel prostredníctvom finančného príspevku na prevádzku a finančného príspevku na odkázanosť. Dve mestské časti DOS neposkytujú a ani nezabezpečujú financovanie jej poskytovania neverejnými poskytovateľmi.

Personálne kapacity

- Mestské časti zabezpečovali v roku 2022 pre svojich obyvateľov/ky spolu 266 opatrovateľov/iek, z toho 246 zamestnaných samotnými MČ (z toho 36 na skrátaný úväzok) a 20 zamestnaných neverejnými poskytovateľmi (z toho 7 na skrátaný úväzok), ktorým MČ prispievajú na poskytovanie DOS.
- Z hľadiska počtu malo najviac opatrovateľov/iek MČ Staré Mesto (44), najmenej MČ Záhorská Bystrica, v ktorej poskytuje DOS 1 osoba od neverejného poskytovateľa podporeného MČ.
- Čo sa týka pokrytia v rámci cieľovej skupiny seniorov/iek, je počet ľudí starších ako 64 rokov na jeden opatrovateľský úväzok najnižší v MČ Karlova Ves (160). Najvyšší je naopak v MČ Záhorská Bystrica (858) a z väčších MČ v Petržalke (630).
- Podľa ôsmich MČ nie je aktuálny počet nimi zamestnaných opatrovateľov/iek dostatočný na pokrytie existujúceho dopytu po DOS.
- Opatrovateľov/iek však postupne ubúda - medzi rokmi 2018 a 2022 sa počet opatrovateľov/iek zamestnaných mestskými časťami na trvalý pracovný pomer znížil o 4 % - z 219 na 210.
- Priemerný vek opatrovateľov/iek zamestnaných mestskými časťami sa pohybuje okolo 53 rokov, čo je o 10 rokov viac, ako priemerný vek ľudí v produktívnom veku (20 až 64 rokov) v Bratislave. Tento fakt naznačuje, že v rámci profesie nedochádza ku generačnej kontinuite, resp. je o ňu medzi mladšími generáciami menší záujem – podľa viacerých MČ je dôvodom najmä nízke platové ohodnotenie.

---

¹⁰ Z týchto 25 zariadení malo 11 kapacitu menej ako 40 miest. Zdroj: HMBA (2022) KPSS 2023—2030. Dostupné [tu](#).

- V každej MČ sa opatrovatelia/ky presúvajú ku prijímateľom/kám primárne hromadnou dopravou alebo pešo; služobné autá na tento účel nie sú k dispozícii, alebo sa využívajú iba na rozvoz obedov.
- V súčasnosti ani jedna MČ neposkytuje DOS pre obyvateľov/ky inej mestskej časti a žiadna MČ to ani v budúcnosti neplánuje.

Vyťaženosť DOS

- V lete 2022 zabezpečovali mestské časti DOS pre 1043 prijímateľov/iek, z toho o 1018 (98 %) sa starali opatrovatelia/lky mestských častí a o 25 (2 %) opatrovatelia/ky neverejných poskytovateľov podporených mestskými časťami.
- Najviac prijímateľov/iek DOS evidovala MČ Petržalka (182), najmenej zhodne MČ Jarovce, Vajnory a Záhorská Bystrica (2). Z MČ s viac ako 10 prijímateľmi/kami mala najnižší počet prijímateľov/iek na opatrovateľský úväzok Dúbravka (2,5), najvyšší naopak Nové Mesto, kde sa jednalo zhruba o 7 prijímateľov/iek na 1 úväzok.
- Z hľadiska veku tvorili v roku 2022 najväčšiu časť prijímateľov/iek osoby staršie ako 80 rokov, ktoré predstavujú takmer dve tretiny (63 %) z celkového počtu prijímateľov/iek. Osoby vo veku 65 až 80 rokov predstavovali 35 % a ľudia mladší ako 65 rokov 2 %.
- DOS zabezpečovaná mestskými časťami či už priamo, alebo prostredníctvom neverejného poskytovateľa, je poskytovaná 1,1 % osôb v seniorskom veku v týchto mestských častiach. V prípade ľudí starších ako 80 rokov sa jedná o 4,1 %.
- Z hľadiska miery odkázanosti mala najväčšia časť prijímateľov/iek DOS (40 %) stanovený štvrtý stupeň, zhruba štvrtina (24 %) šiesty, najzávažnejší stupeň a 14 % piaty stupeň.
- Počet prijímateľov/iek s najvyššími stupňami odkázanosti V. a VI. vzrástol medzi rokmi 2018 a 2021 výraznejšie, ako celkový počet prijímateľov/iek (6 % vs 1 %). Zvyšujúci sa počet aj podiel prijímateľov/iek s najväčšími obmedzeniami predpokladá nárast dopytu po DOS, s ktorého pokrytím môžu mať MČ v súčasnom stave ubúdajúceho počtu opatrovateľov/iek výrazné problémy.
- S výnimkou Záhorskej Bystrice, v ktorej neverejný poskytovateľ poskytuje DOS aj počas víkendov a sviatkov, je aktuálne vo všetkých MČ domáca opatrovateľská služba poskytovaná výhradne v pracovné dni, najneskôr do 17:00. Keďže viac ako tri štvrtiny (78 %) prijímateľov/iek DOS majú stanovený IV. alebo vyšší stupeň odkázanosti, ich situácia môže vyžadovať jednak omnoho dlhšiu starostlivosť než 8 hodín denne, a takisto aj počas nepracovných dní.
- Päť MČ uviedlo, že záujem o DOS je v čase poskytovania väčší, než dokáže pokryť.
- Sedem MČ uviedlo, že v roku 2022 očakávajú nárast hodín poskytovania DOS v roku v porovnaní s rokom 2021 – či už z dôvodu zhoršujúceho sa stavu súčasných prijímateľov/iek, ktorý si bude vyžadovať viac hodín, rastúceho dopytu po DOS vzhľadom na počet posudkov, navýšenia počtu opatrovateľov/iek mestskej časti, alebo začiatku spolupráce s NP.

Rýchlosť zabezpečenia DOS

- V lete 2022 mali MČ poskytujúce DOS spolu 182 čakateľov/iek na túto službu.

- Medzi jednotlivými MČ boli v tomto smere výrazné rozdiely. Zatiaľ čo v MČ Ružinov bolo 103 čakateľov/iek na začatie poskytovania DOS, v siedmich MČ uviedli, že nemajú žiadnych/e.
- Priemerná doba rozhodovania o odkázanosti sa v mestských častiach pohybuje od 4 dní po zákonom stanovenú hranicu 30 dní.
- Priemerná doba čakania na začatie poskytovania DOS (od obdržania posudku po začatie poskytovania) sa takisto líši. V MČ Ružinov sa pohybuje od 90 do 180 dní, kdežto v MČ s menším počtom prijímateľov/iek je DOS po vyhotovení posudku poskytovaná bez čakania.

Financovanie DOS

- Na DOS vynaložili v roku 2021 všetky MČ dohromady 3,98 milióna €.
- Najvyššie celkové výdavky na DOS mala mestská časť Staré Mesto (742 tis. €).
- Najvyšší podiel výdavkov na DOS vzhľadom k výnosu z DPFO mala v roku 2021 MČ Staré Mesto (9,5 %); najmenší MČ Záhorská Ves (0,2 %). Podiel výdavkov na DOS vo výške 5 a viac % z DPFO malo päť MČ. Priemerný podiel za všetky MČ bol 4,4 %.
- Priemerná výška úhrady od prijímateľov/iek je v prípade MČ ako verejných poskytovateľov 2,21 €/hod. - o polovicu nižšia ako priemer za neverejných poskytovateľov podporených mestskými časťami (4,50 €/hod.). Spomedzi MČ platia prijímatelia/ky najviac v Podunajských Biskupiciach (3,4 €/hod.) a najmenej v Dúbravke (1,33 €/hod.).
- Pri osobách s nízkym príjmom sa aj niekoľko centové rozdiely vo výške hodinovej sadzby za DOS v mesačnom súčte premietnu do nezanedbateľnej sumy. Podľa odpovedí mestských častí sú pre viacerých obyvateľov/ky aj ceny o niečo málo vyššie ako u verejného poskytovateľa (MČ) neprijateľné.
- Podľa viacerých MČ sú jednou z najväčších prekážok v rozvoji DOS nízke platy opatrovateľov/iek, ktoré odradzujú od tejto profesie potenciálnych záujemcov/kyne. V prvej polovici roku 2022 bola priemerná hrubá mzda opatrovateľov/iek zamestnaných mestskými časťami 848 €. Táto suma predstavovala 70 % priemernej hrubej mzdy na Slovensku (1 212 €) a iba 55 % priemernej hrubej mzdy v Bratislavskom kraji (1 526 €).
- Spomedzi MČ bola najvyššia priemerná hrubá mzda opatrovateľov/iek v Petržalke (1 053 €). Ide zároveň o jediné MČ, kde táto mzda presiahla hranicu 1 000 €. Najnižšie mzdy boli v MČ Devínska Nová Ves a Vajnory (750 €).

Vzdelávanie a kvalita poskytovania DOS

- V piatich MČ oficiálne vzdelávanie opatrovateľov/iek nebolo v roku 2021 realizované.
- Čo sa týka supervízie, tá sa v individuálnej forme uskutočnila v troch MČ v rozsahu 1 hodiny za rok 2021. Skupinovú supervíziu zabezpečovali v siedmich MČ.
- Absencia alebo nízky počet hodín vzdelávania a supervízie opatrovateľov/ky predstavujú zásadnú bariéru z hľadiska ich profesijného rozvoja a nadobúdania kompetencií vo svetle nových poznatkov v tejto oblasti.
- Systém kontroly poskytovania DOS aplikuje v nejakej podobe jedenásť z dvanástich MČ poskytujúcich DOS. Vo všetkých jedenástich MČ, ktoré tento

system majú, sa jedná o pravidelné kontroly koordinátormi DOS, alebo príslušnými referentmi/vedúcimi, v domácnostiach prijímateľov/iek počas výkonu DOS.

- Na otázku ohľadom spôsobe pomoci mestským častiam pri poskytovaní DOS zo strany mesta odpovedalo deväť MČ. Tri MČ uviedli ako možnú formu asistencie poskytovanie DOS mestom v prípadoch, kedy ju nevedia z kapacitných dôvodov pre svojich obyvateľov/ky zabezpečiť. Tri MČ zasa zmienili organizáciu vzdelávania opatrovateľov/iek a výmeny skúseností. Jedna MČ uviedla ako formu pomoci finančnú participáciu mesta na nákladoch na DOS. Dve MČ v tomto smere nevidujú potrebu asistencie.
- Odpovede MČ naznačujú, že existuje dopyt po zapojení mesta v oblasti opatrovateľskej služby. Názory na rozsah tohto zapojenia sa líšia, minimálne v niektorých prípadoch by však mesto mohlo prebrať rolu poskytovateľa, resp. zabezpečovateľa poskytovania DOS v mestských častiach s neuspokojeným záujmom.

Odporúčania

- **Prehĺbenie spolupráce medzi mestom a mestskými časťami pri zvyšovaní kvality poskytovania DOS a pri riešení súvisiacich problémov.** Súčasťou tohto procesu by mala byť aj identifikácia vhodného modelu rozdelenia kompetencií, zohľadňujúc pri tom možnosti jednotlivých MČ.
- **Metodické vedenie zo strany mesta, zahŕňajúce prípravu vzorových dokumentov potrebných k poskytovaniu DOS** (manažment kvality, postup pri riešení krízových situácií, vedenie evidencie žiadateľov/iek o službu, klientskej dokumentácie a pod.). Mestským časťam by poskytlo administratívnu podporu a zjednotenie dokumentácie, za účelom zefektívnenia prevádzky služby na území Bratislavy. Súčasťou tejto podpory môže byť napríklad aj vytvorenie mobilnej aplikácie pre opatrovateľov/ky na evidenciu a kontrolu výkonov.
- **Zabezpečenie rozvoja a ďalšieho odborného vzdelávania pre pracovníkov DOS (opatrovateľov/iek aj koordinátorov/iek), či už vo forme kurzov alebo iných aktivít, mestom.** Obsah vzdelávania by mal reflektovať jednak na najnovšie poznatky v tejto oblasti, no takisto aj na konkrétne problémy, s ktorými sa zamestnanci a zamestnankyne vo svojej praxi stretávajú.
- **Na úrovni mesta alebo mestských častí realizovať osvetovú činnosť medzi obyvateľmi/kami z cieľových skupín o potrebe aktívnej prevencie vzniku odkázanosti a spôsoboch, akým ju uskutočňovať.** Takisto je vhodné informovať o finančnej náročnosti sociálnych služieb a nutnosti sa na prípadnú odkázanosť pripraviť.
- **Zamerať sa na aktívnu prevenciu vzniku odkázanosti, a to napríklad formou zvyšovania kontaktu so spoločenským prostredím, či realizáciou vhodných voľnočasových aktivít na komunitnej úrovni.** Možnosťou je aj organizovanie cvičení alebo inej pravidelnej fyzickej aktivity, či prispievanie na tieto činnosti, aby boli cenovo dostupné. Náklady na uvedené aktivity súvisiace s prevenciou sú nižšie, ako náklady na DOS. Pre záujemcov/kyne s obmedzenou mobilitou by takisto mohla byť zabezpečená preprava.

Kontext

1) Slovensko

Definícia DOS a nárok na jej poskytovanie

Čo sa týka formy je DOS terénnou sociálnou službou; na rozdiel od ambulantných alebo pobytových zariadení ako zariadenie opatrovateľskej služby (ZOS) či zariadenie pre seniorov (ZPS) je poskytovaná v domácom, resp. prirodzenom sociálnom prostredí. Zabezpečenie aj financovanie DOS je originálnou pôsobnosťou obcí a miest. DOS a podmienky jej poskytovania sú definované v zákone o sociálnych službách (ďalej „zákon“).¹¹

Podľa zákona je DOS sociálnou službou poskytovanou fyzickej osobe so stupňom odkázanosti najmenej II (Tabuľka 1), odkázanej na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a starostlivosti o domácnosť a základných sociálnych aktivitách. Celý proces rozhodovania o odkázanosti na opatrovateľskú službu patrí do pôsobnosti obce, ktorá je správnym orgánom v tomto konaní. Jeho súčasťou je aj posudková činnosť na základe ktorej sa vypracováva zdravotný a sociálny posudok a následne vyhotovuje aj posudok o odkázanosti¹². Žiadateľovi/ke je v rámci posudzovania pridelených 0, 5 alebo 10 bodov v každej z 12 hodnotených činností podľa toho, či je pri výkone danej činnosti odkázaný/á na pomoc inej osoby úplne/takmer úplne (0 b.), čiastočne (5 b.) alebo vôbec (10 b.).

Od stanoveného stupňa odkázanosti sa následne odvíja rozsah poskytovanej DOS z hľadiska rozsahu hodín a úkonov. Minimálny rozsah úkonov sebaobsluhy nesmie byť nižší, ako je minimálny rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti fyzickej osoby, ak sa poskytovateľ sociálnej služby s jej prijímateľom na návrh prijímateľa nedohodne inak v zmluve.

Podľa zákona má občan právo vybrať si poskytovateľa sociálnej služby. Ak si občan vyberie neverejného poskytovateľa opatrovateľskej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, je obec povinná tomuto NP vyplácať finančný príspevok na prevádzku a finančný príspevok na odkázanosť.

Tabuľka 1 – Stupne odkázanosti

Stupeň odkázanosti	Počet bodov	Priemerný rozsah odkázanosti (hod./deň)	Priemerný rozsah odkázanosti (hod./mesiac)
I.	105 – 120	0	0

¹¹ Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Dostupné [tu](#).

¹² Aj v prípade, že DOS poskytuje vyšší územný celok (VÚC), o odkázanosti na opatrovateľskú službu môže rozhodovať len obec.

II.	85 – 104	2 – 4	60 – 120
III.	65 – 84	4 – 6	120 – 180
IV.	45 – 64	6 – 8	180 – 240
V.	25 – 44	8 – 12	240 – 360
VI.	0 – 24	viac ako 12	viac ako 360

Zdroj: Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, Príloha č. 3

Deinštitucionalizácia – zdravotnícky vs sociálny prístup

V súlade s medzinárodne uznávanými normami a záväzkami vyplývajúcimi z dokumentov, ktorých zmluvnou stranou je aj Slovenská republika (SR), schválila slovenská vláda v roku 2011 „Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v SR“ (ďalej len „Stratégia“), ktorá bola aktualizovaná v roku 2021. Týmto dokumentom sa SR takisto prihlásila k cieľom sociálnej politiky EÚ, jedným z ktorých je aj budovanie alternatívneho modelu sociálnych služieb.¹³

Podľa Stratégie je „základným zámerom transformácie a deinštitucionalizácie v SR vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov, odkázaných na pomoc spoločnosti, v prirodzenom sociálnom prostredí komunity, prostredníctvom komplexu kvalitných alternatívnych služieb vo verejnom záujme, ktoré im umožnia slobodný a nezávislý spôsob života s podporou komunity, odborníkov, členov rodiny, dobrovoľníkov prechodom z prevažne inštitucionálneho spôsobu poskytovania sociálnych služieb na komunitnú starostlivosť“.¹⁴

Z hľadiska vnímania role človeka odkázaného na pomoc inej osoby je tak deinštitucionalizáciu možné charakterizovať aj ako prechod od filozofie tzv. medicínskeho modelu starostlivosti k sociálnemu. Zatiaľ čo v rámci medicínskeho modelu je osoba so zdravotným postihnutím (ZP) považovaná za nekompetentného pacienta pasívne prijímajúceho liečbu svojho ochorenia, sociálny model nazerá na toto obmedzenie ako stav, ktorý nie je len atribútom jednotlivca, ale komplexom spoločenských podmienok, v ktorých daný človek žije. V sociálnom modeli je dôraz kladený na právo osoby so ZP žiť vo svojom prirodzenom prostredí a povinnosť spoločnosti túto možnosť zabezpečiť.¹⁵

Základné údaje o poskytovaní DOS

Podľa Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb (ďalej len „Register“) bolo na Slovensku v auguste 2022 spolu 1274 poskytovateľov DOS, z toho 977 verejných a zvyšných 297 neverejných.¹⁶ Verejnými poskytovateľmi sú výhradne obce a mestá, resp. nimi zriadené zariadenia. DOS tak poskytuje tretina z 2927 obcí a miest na Slovensku. V ostatných, zväčša menších obciach, sa v prípade preferencie domácej starostlivosti

¹³ Korimová, G. a kol. (2017)

¹⁴ MPSVR (2011)

¹⁵ Hromková, M. (2013) Vývoj sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím – priestor pre občana (pacient – klient – prijímateľ – zákazník?). Dostupné [tu](#).

¹⁶ MPSVR (2022) Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb. Dostupné [tu](#).

musia obyvatelia a obyvateľky odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby spoliehať na neverejného poskytovateľa alebo neformálnu starostlivosť od blízkych.

Údaje za posledné roky navyše naznačujú, že z hľadiska počtu poskytovateľov ako aj prijímateľov/iek DOS dochádza k stagnácii alebo poklesu, pričom v niektorých typoch pobytových zariadení ako ZPS naopak tieto čísla rastú, čo je v rozpore s cieľmi deinštitucionalizácie. V porovnaní z rokom 2018¹⁷ vzrástol celkový počet poskytovateľov DOS o 2 (z 1272 na 1274 v roku 2022). Počet ZPS sa od roku 2018 zvýšil o 29 (z 494 na 523); počet ZOS zasa klesol zo 151 na 137.¹⁸

Čo sa týka prijímateľov/iek, dostupné informácie za roky 2014 až 2019¹⁹ ukazujú, že zatiaľ čo počet klientov DOS klesol o 102 zo 16226 v roku 2014 na 16124 v roku 2019, v prípade ZPS za rovnaké obdobie vzrástol o 5269 (z 13582 na 18851) a pri ZOS stúpol o 545 (z 1766 na 2311).

Jedným z faktorov brániacich prechodu od inštitucionálnej ku domácej starostlivosti môže byť aj politická neochota. Rušenie existujúcich zariadení sociálnych služieb či obmedzovanie ich kapacít by viedlo k prepúšťaniu zamestnancov/kýň. Od tohto kroku navyše viaceré obce a mestá odrádza fakt, že ich zariadenia prešli nedávnou rekonštrukciou aj s pomocou dotácií na podporu rozvoja sociálnych služieb.²⁰ Ďalším problémom môže byť zabezpečenie ubytovania s potrebným vybavením pre klientov/ky, ktorí/é ním nedisponujú. Podľa analýzy Najvyššieho kontrolného úradu SR (NKÚ) bol zasa rozvoj DOS v posledných rokoch vo veľkej miere závislý od európskych zdrojov; po ukončení ich čerpania dochádzalo vo všeobecnosti k zníženiu výdavkov, a tým pádom aj kapacít.²¹

2) Bratislava

Rozdelenie kompetencií

V špecifickej situácii Bratislavy ako hlavného mesta s 2 samosprávnymi úrovňami (mestom²² a mestskými časťami) je základným dokumentom definujúcim rozdelenie kompetencií medzi tieto úrovne Štatút hlavného mesta SR Bratislavy (ďalej len Štatút).²³

---

¹⁷ Rozdiely v počtoch poskytovateľov/zariadení medzi rokmi 2018 a 2022 môžu byť v skutočnosti mierne odlišné, keďže zdrojom informácií pre rok 2018 je Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2018, kdežto za rok 2022 je to Register.

¹⁸ MPSVR (2019) Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2018. Dostupné [tu](#).

¹⁹ Zdrojom údajov sú Správy o sociálnej situácii obyvateľstva SR za dané roky, pričom posledným rokom, ku ktorému sú v tomto smere uvedené záznamy, je 2019.

²⁰ Cangár, M (2020)

²¹ NKÚ (2020)

²² Pojem „mesto“ v tejto súvislosti odkazuje na orgány mestskej samosprávy ako magistrát, či rozpočtové a príspevkové organizácie (ROPO) mesta. V texte používame aj skratku HMBA.

²³ HMBA (2021) Štatút hlavného mesta SR Bratislavy. Dostupné [tu](#).

Zabezpečenie DOS pre svojich obyvateľov/ky je obligatórnou kompetenciou mestských častí, rovnako ako zriaďovanie ZOS. Pobytové zariadenia s obvykle dlhodobým pobytom ako ZPS sú zasa v obligatórnej kompetencii mesta. Mesto aj MČ však môžu poskytovať sociálne služby, ktoré nespádajú do ich obligatórnych kompetencií – MČ Ružinov a Staré Mesto sú zriaďovateľmi ZPS, zatiaľ čo mesto zriaďuje tri ZOS a finančne prispieva neverejným poskytovateľom na zabezpečovanie DOS pre občanov z evidencie čakaťelov na služby v mestských ZPS.

Demografický vývoj

Vzhľadom na odkázanosť na pomoc inej fyzickej osoby, hlavne pri úkonoch sebaobsluhy, je DOS poskytovaná najmä ľuďom v seniorskom veku (65 a viac rokov) a ľuďom so ZP. Počet seniorov/iek, ako aj ich podiel na celkovom obyvateľstve mesta, konštantne stúpajú. Podľa údajov Štatistického úradu (ŠÚ) medzi rokmi 2012 a 2021 vzrástol počet ľudí v seniorskom veku v Bratislave o 45 % z približne 63 tisíc na 92 tisíc. V rovnakom období zároveň stúpol ich podiel z 15 % na 19 %.²⁴

Seniori/ky a osoby s ŤZP ako potenciálni prijímatelia DOS tak tvoria minimálne štvrtinu obyvateľstva Bratislavy. Tento podiel bude v najbližších rokoch pravdepodobne ešte rásť, a to najmä kvôli zvyšujúcemu sa podielu ľudí v seniorskom veku na celkovej populácii mesta.²⁵ Tým sa zároveň zvyšuje tlak na zabezpečenie dostatočných kapacít najmä terénnych, no takisto aj pobytových a ambulantných sociálnych služieb.

Základné údaje o poskytovaní DOS

Podľa dostupných informácií z Komunitného plánu sociálnych služieb HMBA (KPSS) na roky 2013 až 2018 a Registra sa počet poskytovateľov DOS v Bratislave za posledných 10 rokov znížil z 33 (14 verejných a 19 neverejných) v roku 2012, na 27 (12 verejných a 15 neverejných) v roku 2022. Z verejných poskytovateľov prestali službu zabezpečovať MČ Jarovce a Domov seniorov Lamač, zriadený mestom. Údaje o celkovom počte prijímateľov/iek DOS nie sú k dispozícii – absentuje centrálna evidencia na úrovni mesta alebo kraja a počty prijímateľov/iek DOS uvádzajú vo svojich záverečných účtoch iba niektoré MČ.

Počet ZPS sa naopak v rovnakom období zvýšil zo 16 (11 zriadených verejnými poskytovateľmi a 5 neverejnými) na 25 (15 verejných a 10 neverejných)²⁶, zatiaľ čo počet ZOS ostal rovnaký (10)²⁷. Celková kapacita ZPS sa zvýšila z 1740 miest v roku 2012 na 1839 miest v roku 2022. Z uvedených kapacít v roku 2022 tvorili väčšinu (87 %) miesta v ZPS zriadených verejnými poskytovateľmi. Počet miest v ZOS vzrástol zo 195 na 226,

---

²⁴ Štatistický úrad SR - Verejná databáza DATAcube (2022) Vekové zloženie – obce. Dostupné [tu](#).

²⁵ Bleha a kol. (2017) Štúdia demografického potenciálu hlavného mesta SR Bratislavy do roku 2050. Dostupné [tu](#).

²⁶ Jedná sa o celkový počet ZPS, pričom niektoré môžu spadať pod 1 rozpočtovú organizáciu – príkladom je GERIUM zriadené mestom, pod ktoré spadajú 2 ZPS v Ružinove a Podunajských Biskupiciach.

²⁷ V roku 2012 bolo 7 ZOS zriadených verejnými poskytovateľmi a 3 neverejnými; v roku 2022 6 verejnými a 4 neverejnými.

pričom podobne ako v prípade ZPS bola v roku 2022 väčšina miest (76 %) v zariadeniach zriadených verejnými poskytovateľmi.²⁸

Kvôli absencii údajov o počte prijímateľov/iek alebo kapacitách poskytovateľov DOS nie je možné porovnať zmenu stavu v porovnaní so ZPS a ZOS. Úbytok poskytovateľov DOS a nárast miest v pobytových zariadeniach však naznačuje, že podobne ako na celoslovenskej úrovni k posunu od pobytovej k terénnej starostlivosti v Bratislave buď to nedochádza, alebo sa tak deje iba v minimálnej miere.

Aktuálne kapacity zároveň nepostačujú na pokrytie dopytu – v roku 2022 evidovalo sedem ZPS zriadených mestom s celkovou kapacitou 1 057 miest spolu 1 190 čakateľov.²⁹ Vychádzajúc z noratívov použitých v KPSS na roky 2020 a 2021, je v Bratislave v roku 2022 odhadom 10 500 osôb starších ako 64 rokov, ktorí sú odkázaní na pomoc inej osoby; v roku 2012 ich bolo 7 100.³⁰ Zmeny v rozsahu kapacít v sledovanom období tak nezodpovedajú tempu rastu cieľových skupín, čo predstavuje závažné riziko z hľadiska dostupnosti potrebných služieb.

---

²⁸ Údaje za rok 2012: Pagáčová, J. a kol. (2012) Komunitný plán sociálnych služieb hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2013 až 2018. Dostupné [tu](#).

Údaje za rok 2022:

²⁹ Interné údaje Sekcie sociálnych vecí Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy.

³⁰ Filipová, M. a kol. (2018) Komunitný plán sociálnych služieb hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy na roky 2020 – 2021. Dostupné [tu](#).
Štatistický úrad SR - Verejná databáza DATAcube (2022) Vekové zloženie – obce. Dostupné [tu](#).

Analytická časť

V tejto časti vychádzame z odpovedí v dotazníkovom prieskume, na ktorý reagovalo všetkých 17 mestských častí. Ak prezentované údaje pochádzajú z iného zdroja ako odpovede MČ, je to explicitne uvedené.

Dotazník k analýze pozostával z dvoch častí – prvá sa týkala poskytovania DOS mestskou časťou (verejný poskytovateľ) a druhá sa zameriavala na rozsah služieb poskytovaných neverejným poskytovateľom, ktorému MČ prispieva na zabezpečenie DOS pre svojich obyvateľov/ky. Táto časť bola vyplnená aj mestom, ktoré neposkytuje DOS, no financuje neverejných poskytovateľov. Údaje o NP, ktorí poskytujú opatrovateľskú službu obyvateľom/kám mesta, ale z rôznych dôvodov im zo strany MČ nie je poskytovaná finančná podpora (prijímatelia/ky si uhrádzajú DOS v plnej výške), neboli zisťované.

Časť dotazníka týkajúca sa NP obsahovala menej otázok, preto v niektorých kapitolách opisujeme iba situáciu verejných poskytovateľov – MČ. V oblastiach, pri ktorých máme informácie za oba typy poskytovateľov, prezentujeme tieto údaje spolu, pričom v texte aj v tabuľkách je uvedené, ktoré z nich sa vzťahujú na verejných a ktoré na neverejných poskytovateľov.

Ak v nejakom ohľade poskytovania DOS zdieľajú MČ spoločnú charakteristiku (napr. päť MČ prispieva NP), uvádzame spolu s počtom aj názvy týchto MČ, pokiaľ ich nie je viac ako 5 – v takom prípade sú uvedené v príslušnej tabuľke alebo grafe.

Analýza je rozdelená na dva hlavné celky. Prvý sa zameriava na aspekty poskytovania DOS bratislavskými mestskými časťami a NP, s ktorými tieto MČ spolupracujú.

V druhom celku sú opísané modely poskytovania DOS verejnými poskytovateľmi v geograficky blízkyh mestách s podobným administratívnym členením – Košiciach a Brne.

Domáca opatrovateľská služba zabezpečovaná bratislavskými mestskými časťami

1) Forma poskytovania DOS a personálne kapacity

V roku 2022 poskytovalo DOS 12 mestských častí Bratislavy (Tabuľka 2) – tri z nich (MČ Petržalka, Ružinov a Staré Mesto) prostredníctvom nimi zriadených rozpočtových organizácií (RO). Dve MČ (Lamač a Ružinov) poskytovali DOS samostatne a zároveň prispievali NP, ktorí zabezpečovali DOS pre obyvateľov/ky daných MČ.³¹ Tri MČ s menším

---

³¹ MČ Lamač prispievala NP na starostlivosť o 1 osobu do marca 2022. MČ Dúbravka síce v dotazníku uviedla troch NP (Opatrovateľka, n.o; Mea Vita senior, o.z. a Prosociala, n. o.), ktorým v minulých rokoch prispievala na poskytovanie DOS, no v rámci 1. polroka 2022 nepodporila ani jedného, preto nie sú v tabuľke č. 2 spomenutí.

počtom obyvateľov/iek (Čunovo³², Jarovce a Záhorská Bystrica) DOS neposkytujú, ale v prípade potreby prispievajú NP. Mesto nemá poskytovanie DOS ako svoju obligatórnu kompetenciu, prispieva však dvom NP, ktorí zabezpečujú DOS pre občanov v evidencii čakateľov na služby v mestských ZPS.

Dve MČ (Devín a Rusovce) DOS neposkytujú, ani neprispievajú NP. Dôvodom v prípade MČ Devín je nútená správa, v rámci ktorej sú jej finančné možnosti limitované. MČ Rusovce zasa uviedla, že odkázaní obyvatelia/ky majú zabezpečenú starostlivosť rodinnými príslušníkmi. Zároveň bola spomenutá náročnosť zabezpečiť DOS vzhľadom na veľkosť MČ (nemožnosť financovať vlastnú službu) a jej geografickú polohu (pre NP neefektívne, obzvlášť ak ide iba o 1 opatrovanú osobu). Riešením by podľa MČ mohla byť dohoda s inou mestskou časťou o „zapožičaní“ opatrovateľov/iek. V súčasnosti však ani jedna MČ neposkytuje DOS pre obyvateľov/ky inej mestskej časti a žiadna MČ to ani v budúcnosti neplánuje.

Tabuľka 2 – Poskytovanie DOS v roku 2022

Subjekt	Poskytuje subjekt DOS?	Názov neverejného poskytovateľa podporeného mestskou časťou
Čunovo	Nie, prispieva NP	Mea Vita, s.r.o.
Devín	Nie	-
Devínska Nová Ves	Áno	-
Dúbravka	Áno	-
Jarovce	Nie, prispieva NP	Mea Vita senior, o.z.
Karlova Ves	Áno	-
Lamač	Áno + Prispieva NP	Mea Vita senior, o.z.
Nové Mesto	Áno	-
Petržalka	Áno, prostredníctvom RO	-
Podunajské Biskupice	Áno	-
Rača	Áno	-
Rusovce	Nie	-
Ružinov	Áno, prostredníctvom RO + Prispieva NP	JAVORRY, n.o. Bratislavská arcidiecézna charita
Staré Mesto	Áno, prostredníctvom RO	-
Vajnory	Áno	-
Vrakuňa	Áno	-
Záhorská Bystrica	Nie, prispieva NP	Opatrovateľka, n.o.
Mesto	Nie, prispieva NP	Mea Vita senior, o.z., Opatríme Vás, n.o

³² MČ Čunovo zabezpečuje v prípade potreby DOS prostredníctvom NP, no v rokoch 2021 ani 2022 nebola týmto spôsobom DOS poskytovaná žiadnemu obyvateľovi/ke. Z tohto dôvodu MČ v ďalšej časti textu neuvádzame.

Zdroj: Odpovede mestských častí a mesta na otázky v dotazníku. V prípade MČ Ružinov boli použité názvy NP z dotazníka k „Analýze personálnych kapacít MČ na výkon sociálnej politiky“, keďže v dotazníku k tejto analýze MČ názvy neuviedla.

Podľa odpovedí v dotazníkoch zabezpečovali mestské časti v roku 2022 pre svojich obyvateľov/ky spolu 266 opatrovateľov/iek. Tento počet zahŕňa 246 opatrovateľov/iek zamestnaných samotnými MČ a 20 (z toho 17 v MČ Ružinov) zamestnaných neverejnými poskytovateľmi, ktorým MČ prispievajú na poskytovanie DOS. Mesto podporovalo výkon DOS 17 opatrovateľmi/kami NP.

Z hľadiska počtu malo najviac opatrovateľov/iek MČ Staré Mesto (44), v ktorom je aj najvyšší súčet úväzkov (42,3). Najmenej opatrovateľov/iek má k dispozícii MČ Záhorská Bystrica, v ktorej poskytuje DOS 1 osoba od NP podporeného mestskou časťou. Čo sa týka pokrytia v rámci cieľovej skupiny seniorov/iek, je počet ľudí starších ako 64 rokov na jeden opatrovateľský úväzok najnižší v MČ Karlova Ves (160). Najvyšší je naopak v MČ Záhorská Bystrica (858) a z väčších MČ v Petržalke (630).

Najmenej seniorov/iek starších ako 80 rokov na 1 opatrovateľský úväzok je v MČ Jarovce (27), v ktorej je zároveň aj najnižší počet ľudí v tejto vekovej kategórii spomedzi mestských častí zabezpečujúcich DOS. Druhou v poradí je MČ Karlova Ves (34). Najviac osôb starších ako 80 rokov pripadá na 1 opatrovateľský úväzok opäť v Záhorskej Bystrici (147) a v Ružinove (143).

Tabuľka 3 – Personálne kapacity na poskytovanie DOS a ich pomer k počtu seniorov/iek v MČ

Subjekt	Počet opatrovateľov/iek	Súčet úväzkov opatrovateľov/iek	Počet seniorov starších ako 64 rokov na 1 opatrovateľský úväzok	Počet seniorov starších ako 80 rokov na 1 opatrovateľský úväzok
Staré Mesto	44	42,3	235	49
Petržalka	41	37,4	630	50
Karlova Ves	39	37	160	34
Dúbravka	38	37,2	211	39
Ružinov*	36 (17)	32 (13,5)	502	143
Rača	16	15,6	298	53
Nové Mesto	15	14,4	570	134
Podunajské Biskupice	12	11,7	398	49
Devínska Nová Ves*	7	6,5	336	43
Vrakuňa	7	7	496	48
Lamač	6	5,2	397	67
Jarovce	(2)	(2)	197	27
Vajnory	2	2	514	76
Záhorská Bystrica	(1)	(1)	858	147
SPOLU (MČ)	266	251,3	362	63

Mesto	(17)	(16,5)
<i>(l) – Údaje v zátvorkách reprezentujú počet opatrovateľov/iek neverejného poskytovateľa financovaného MČ/Mestom. V prípade MČ Ružinov je údaj mimo zátvorky súčtom opatrovateľov/iek MČ a neverejných poskytovateľov.</i>		
<i>* – MČ Devínska Nová Ves a Ružinov v dotazníkoch uviedli iba počet opatrovateľov/iek na skrátený úväzok, a nie rozsah týchto úväzkov. V oboch prípadoch tak boli všetky skrátené úväzky vnímané ako polovičné (0,5); tým pádom nemusí byť uvedený súčet úväzkov úplne presný.</i>		
<i>Zdroje: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku, Štatistický úrad SR – SODB 2021 (údaje o počtoch seniorov/iek).</i>		

Podľa ôsmich MČ nie je aktuálny počet nimi zamestnaných opatrovateľov/iek dostatočný (Tabuľka 4). V MČ Rača sa napriek súčasným adekvátnym kapacitám očakáva nárast záujemcov o DOS na jeseň v roku 2022 a s tým súvisiaca potreba navýšiť počet opatrovateľov/iek. V troch MČ (Karlova Ves, Nové Mesto a Vrakuňa) sú aktuálne počty postačujúce a v prípade potreby sú ich MČ pripravené navýšiť.

MČ Lamač zároveň upozornila na nízky záujem o túto profesiu a problém rozšíriť personál tvorený osobami najmä v dôchodkovom a pred-dôchodkovom veku o mladších opatrovateľov/ky. Nízky záujem a nedostatok uchádzačov/iek najmä z dôvodu slabého platového ohodnotenia zmienili v dotazníku k analýze personálnych kapacít mestských častí na výkon sociálnej politiky aj ďalšie MČ (Karlova Ves, Rusovce, Ružinov, Vrakuňa).

Tabuľka 4 – Adekvátnosť súčasných personálnych kapacít DOS

MČ	Je súčasný počet opatrovateľov/iek dostatočný?	Chýbajúci počet opatrovateľov/iek
Devínska Nová Ves	Nie	2
Dúbravka	Nie	1
Karlova Ves	Áno	-
Lamač	Nie	2
Nové Mesto	Áno	-
Petržalka	Nie	5
Podunajské Biskupice	Nie	1
Rača	Áno, očakáva sa však zvýšenie dopytu na jeseň 2022	V personálnej štruktúre 4 voľné miesta
Ružinov	Nie	21
Staré Mesto	Nie	2-5
Vajnory	Nie	2
Vrakuňa	Áno	-

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku.

Medzi rokmi 2018 a 2022 došlo k zníženiu počtu opatrovateľov/iek zabezpečených mestskými časťami³³ pre svojich obyvateľov/ky o 5 % (z 280 na 266). Čo sa týka opatrovateľov/iek na trvalý pracovný pomer, bol tento pokles ešte výraznejší – 9 %. Počet opatrovateľov/iek zamestnaných mestskými časťami na trvalý pracovný pomer klesol o 4 % - z 219 v roku 2018 na 210 v roku 2022. Jedným z dôvodov môže byť znížený objem poskytovania DOS kvôli pandémie (menej hodín poskytovania DOS v rokoch 2020 a 2021 v porovnaní s rokom 2018 - Tabuľka 16), no takisto aj postupný odchod starších opatrovateľov/iek do dôchodku a nedostatok nových, ktorí/é by ich dokázali nahradiť.

V rámci jednotlivých MČ bol najväčší absolútny pokles v danom období zaznamenaný v MČ Ružinov, kde sa počet opatrovateľov/iek zabezpečovaných mestskou časťou znížil o 21 (zo 49 na 28). Najväčší relatívny pokles bol v MČ Záhorská Bystrica (50 %) a z väčších MČ v Ružinove (43 %). Celkovo počty opatrovateľov/iek zabezpečených mestskými časťami a na trvalý pracovný pomer klesli medzi rokmi 2018 a 2022 v šiestich MČ, v troch ostali rovnaké a v 6 vzrástli. Najväčší absolútny (12 osôb) aj relatívny (44 %) nárast bol v MČ Dúbravka

Tabuľka 5 – Počty opatrovateľov/iek zabezpečených mestskými časťami pre svojich obyvateľov/ky, zamestnaných na trvalý pracovný pomer (2018 až 2022)

Subjekt	2022	2021	2020	2019	2018	Zmena medzi 2018 a 2022
Čunovo	(0)	(0)	(1)	(1)	(0)	20%
Devínska Nová Ves	6	5	5	5	5	20%
Dúbravka	36	37	36	32	25	44%
Jarovce	(2)	(5)	(3)	(2)	(2)	0%
Karlova Ves	33	30	29	37	31	6%
Lamač	4	6 (1)	5	5	6	-33%
Nové Mesto	9	8	7	7	7	29%
Petržalka	32	34	31	36	36	-11%
Podunajské Biskupice	11	10	10	10	10	10%
Rača	14	13	14	14	16	-13%
Ružinov	28 (10)	36 (16)	29 (6)	29 (7)	49 (22)	-43%
Staré Mesto	38	38	43	46	47	-19%
Vajnory	2	2	2	2	2	0%
Vrakuňa	7	7	7	7	7	0%
Záhorská Bystrica	(2)	(2)	(2)	(3)	(4)	-50%
Spolu	224 (14)	233 (24)	224 (12)	236 (13)	247 (28)	-9%

(1) – Údaje v zátvorkách reprezentujú počet opatrovateľov/iek neverejného poskytovateľa financovaného MČ/Mestom. V prípade MČ Lamač a Ružinov je údaj mimo zátvorky súčtom opatrovateľov/iek MČ a opatrovateľov/iek neverejných poskytovateľov.

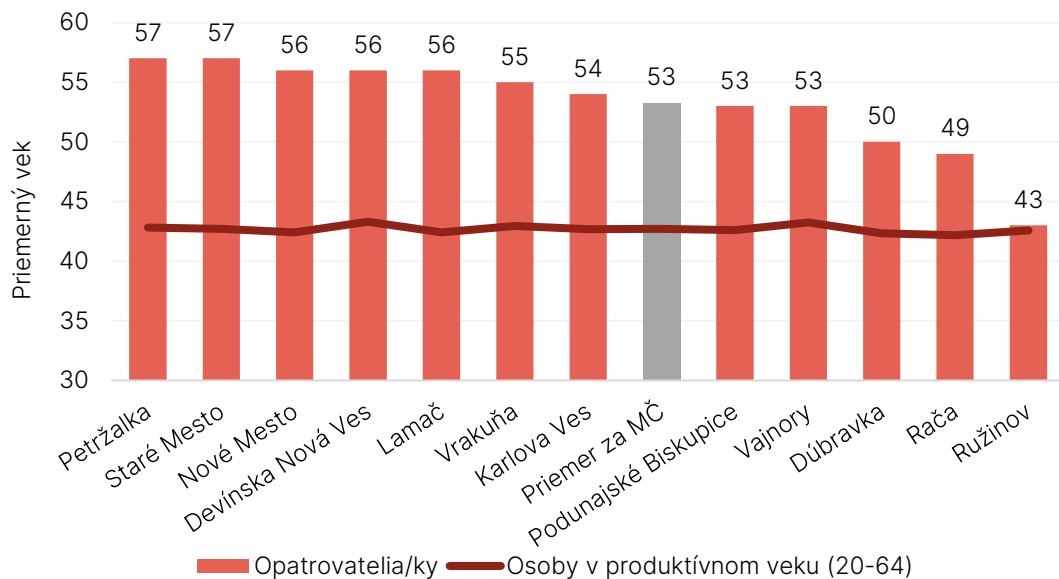
³³ Jedná sa o opatrovateľov/ky či už priamo zamestnaných/é mestskými časťami, alebo NP. Ak sa jedná o opatrovateľov/ky NP, je uvedený len počet tých, ktorí/é poskytujú DOS obyvateľom/kám, ktorým MČ toto poskytovanie finančne podporila – nejde teda o celkový počet opatrovateľov/iek zamestnaných daným NP.

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

Mestské časti poskytujúce DOS uvádzali v dotazníku aj priemerný vek opatrovateľov/iek.³⁴ Ten bol najvyšší v MČ Petržalka a Staré Mesto (57) a najnižší v MČ Ružinov (43). Priemer za MČ spolu bol 53 rokov, čo je o 10 rokov viac ako priemerný vek ľudí v produktívnom veku (20 až 64 rokov), ktorý sa naprieč MČ pohybuje v rozpätí od 42,2 do 43,3 rokov (Graf 1).

Vo všeobecnosti sú tak opatrovatelia/ky zamestnaní/é verejnými poskytovateľmi DOS v Bratislave výrazne starší/ie, ako je priemer za pracujúcu populáciu mesta. Tento fakt naznačuje, že v rámci profesie nedochádza ku generačnej kontinuite, resp. je o ňu medzi mladšími generáciami menší záujem. V očakávaní rastúceho dopytu po DOS bude výzvov udržať a rozširovať personálne kapacity, a to najmä pre MČ so staršími opatrovateľmi/kami, v súvislosti s ich blížiacim sa dôchodkovým vekom.

Graf 1 – Priemerný vek opatrovateľov/iek zamestnaných mestskými časťami a priemerný vek všetkých osôb v produktívnom veku v danej MČ

Zdroje: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku, Štatistický úrad SR – SODB 2021 (údaje o priemernom veku osôb v produktívnom veku).

Dotazník obsahoval aj otázku týkajúcu sa spôsobu presúvania sa k prijímateľom/kám, resp. medzi nimi. Vo ôsmich MČ opatrovatelia/ky mestskej časti využívajú MHD alebo idú pešo (Tabuľka 6). Auto je využívané v štyroch MČ (Dúbravka, Karlova Ves, Petržalka a Rača), ale v menšej miere ako MHD alebo presun pešo, pričom v minimálne³⁵ dvoch MČ (Dúbravka a Rača) sa jedná o súkromné vozidlo. V šiestich MČ sú k dispozícii služobné vozidlá, avšak primárne na rozvoz stravy v čase obeda. V dôsledku absencie služobných vozidiel môžu byť presuny opatrovateľov/iek výrazne dlhšie, čo ukrája z času

³⁴ Tento údaj bol zisťovaný iba za opatrovateľov/ky zamestnaných mestskými časťami, nie za tých pracujúcich pre NP.

³⁵ Ostatné MČ nešpecifikovali, či opatrovatelia/ky využívajú služobné alebo súkromné auto, prípadne oboje.

stráveného s prijímateľom/kou. Takisto môže byť sťažený transport potrebných pomôcok.

Tabuľka 6 – Spôsob presunu opatrovateľov/iek ku prijímateľom/kám a využívanie služobných áut

MČ	Spôsob presunu opatrovateľov/iek na miesto výkonu služby	Majú opatrovatelia/lky na výkon DOS k dispozícii služobné autá?
Devínska Nová Ves	MHD	1 auto na rozvoz stravy, iba medzi 11:00 a 13:00
Dúbravka	24 % autom, 34 % MHD, 42 % pešo	Nie
Karlova Ves	11 % autom, 89 % MHD a pešo	2 autá
Lamač	MHD, pešo	Nie
Nové Mesto	MHD, pešo	Nie
Petržalka	Autom, MHD, pešo	3 autá na rozvoz obedov, v prípade potreby využívané opatrovateľkami
Podunajské Biskupice	MHD, pešo	1 auto na rozvoz stravy
Rača	19 % autom, 81 % MHD a pešo	2 autá na rozvoz obedov, v prípade potreby využívané opatrovateľkami
Ružinov	MHD, pešo	Nie
Staré Mesto	MHD, pešo	2 autá na rozvoz obedov
Vajnory	MHD, pešo	Nie
Vrakuňa	Pešo	Nie

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku.

Okrem jednej MČ (Nové Mesto), v ktorej má v rámci svojho úväzku 1 opatrovateľ/ka na starosti administratívu ohľadom poskytovania obedov, nevykonávajú opatrovatelia/ky zamestnaní/é mestskými časťami inú ako opatrovateľskú činnosť podľa prílohy č. 4 zákona č. 448/2008 o sociálnych službách. Administratívne, poradenské a riadiace úkony³⁶ (Tabuľka 7) majú na starosti koordinátori/ky DOS. Najnižší počet opatrovateľov/iek na 1 koordinátora/ku DOS je v MČ Nové Mesto³⁷ (5); najvyšší v MČ Staré Mesto (22).

Tabuľka 7 – Úväzky koordinátorov/iek DOS a ich pracovná náplň

³⁶ Do tabuľky č. 5 boli vybrané činnosti najčastejšie uvádzané mestskými časťami; nejedná sa teda o absolútny sumár všetkých aktivít, ktorých rozsah môže byť širší alebo naopak užší.

³⁷ MČ Nové Mesto uviedlo v otázke súčet úväzkov 2,5. Keďže otázka v dotazníku sa týkala počtu koordinátorov/iek, boli tieto údaje zaokrúhlené nahor.

MČ	Počet koordinátorov/iek DOS	Počet opatrovateľov/iek na 1 koordinátora/ku	Príklady vykonávaných činností
Devínska Nová Ves*	1	7,0	<ul style="list-style-type: none"> koordinovanie a odborné riadenie zamestnancov poskytujúcich DOS sociálne poradenstvo osobám žiadajúcim o poskytovanie DOS evidencia žiadostí, uzatváranie zmlúv zácvik opatrovateľov/iek v rodinách, pomoc pri riešení problémových situácií sociálne šetrenia v domácnosti kontroly spokojnosti prijímateľov/iek manažment dovozu obedov do domácností výkazníctvo, účtovná a spisová agenda objednávky pracovných prostriedkov (dezinfekcia, oblečenie a pod.)
Dúbravka	2	19,0	
Karlova Ves	2	19,5	
Lamač	1	6,0	
Nové Mesto*	3	5,0	
Petržalka	2	20,5	
Podunajské Biskupice	1	12,0	
Rača	1	16,0	
Ružinov	3	6,3	
Staré Mesto	2	22,0	
Vajnory	-	-	
Vrakuňa	1	7,0	

* - MČ Devínska Nová Ves a Nové Mesto uviedli súčet úväzkov koordinátorov/iek DOS (0,5, resp. 2,5). Keďže otázka v dotazníku sa týkala počtu koordinátorov/iek, boli tieto údaje zaokrúhlené nahor.

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku.

2) Vyťaženosť DOS

V lete 2022 evidovala najviac prijímateľov/iek DOS MČ Petržalka (182), najmenej zhodne MČ Jarovce, Vajnory a Záhorská Bystrica (2). V MČ Jarovce a Vajnory zároveň pripadal na 1 opatrovateľský úväzok najmenej klientov/ok (1). Z MČ s viac ako 10 prijímateľmi/kami mala najnižší počet prijímateľov/iek na opatrovateľský úväzok MČ Dúbravka (2,5), najvyšší naopak MČ Nové Mesto, kde sa jednalo zhruba o 7 prijímateľov/iek (Tabuľka 8). Dohromady MČ zabezpečovali DOS pre 1043 prijímateľov/iek, z toho o 1018 (98 %) sa starali opatrovatelia/lky MČ a o 25 (2 %) opatrovatelia/ky NP podporených mestskými časťami. Mesto finančne podporilo poskytovanie DOS neverejnými poskytovateľmi 10 klientom/kam.

MČ Ružinov má ako poskytovateľ 120 klientov/kam, pričom ďalším 21 osobám poskytujú DOS neverejní poskytovatelia finančne podporení mestskou časťou. Na 1 opatrovateľský úväzok však v prípade MČ ako poskytovateľa pripadá 4-násobne viac prijímateľov/iek (6,5), ako pri NP je (1,6). Dohromady je tento počet 4,4.

Tabuľka 8 – Počet prijímateľov/iek DOS³⁸

MČ	Počet prijímateľov/iek	Počet prijímateľov/iek na 1 opatrovateľský úväzok
Petržalka	182	4,9
Staré Mesto	166	3,9
Ružinov	141 (21)	4,4
Karlova Ves	118	3,2
Rača	106	6,8
Nové Mesto	102	7,1
Dúbravka	93	2,5
Podunajské Biskupice	50	4,3
Devínska Nová Ves	35	5,4
Vrakuňa	28	4,0
Lamač	16	3,1
Jarovce	(2)	1,0
Vajnory	2	1,0
Záhorská Bystrica	(2)	2,0
SPOLU (MČ)	1043 (25)	4,2 (1,5)
Mesto	(10)	(0,6)

(*) – Údaje v zátvorkách reprezentujú počet prijímateľov/iek neverejného poskytovateľa financovaného MČ/Mestom. V prípade MČ Ružinov je údaj mimo zátvorky súčtom prijímateľov/iek MČ a neverejných poskytovateľov.*

³⁸ MČ Čunovo nemala podľa odpovedí v dotazníku v čase tvorby tejto analýzy žiadnych/e prijímateľov/ky DOS.

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku.

Z hľadiska veku tvorili v roku 2022 najväčšiu časť prijímateľov/iek osoby staršie ako 80 rokov, ktoré predstavujú takmer dve tretiny (63 %) z celkového počtu prijímateľov/iek. Osoby vo veku 65 až 80 rokov tvorili 35 % a ľudia mladší ako 65 rokov 2 %. V troch MČ (Petržalka, Vrakuňa, Jarovce) bolo najviac prijímateľov/iek vo vekovej skupine 65 až 80 rokov; v ostatných prevládali ľudia starší ako 80 rokov, alebo bol ich počet vyrovnaný (MČ Vajnory).

Tabuľka 9 – Vekové zloženie prijímateľov/iek DOS

MČ	Menej ako 65 rokov:	65 až 80 rokov:	Viac ako 80 rokov:	SPOLU
Petržalka	5	145	32	182
Staré Mesto	1	38	127	166
Ružinov	0	23 (3)	118 (18)	141 (21)
Karlova Ves	4	25	89	118
Rača	0	37	69	106
Nové Mesto	1	36	65	102
Dúbravka	2	10	81	93
Podunajské Biskupice	4	16	30	50
Devínska Nová Ves	1	8	26	35
Vrakuňa	0	23	5	28
Lamač	0	5	11	16
Jarovce	0	(2)	0	(2)
Vajnory	0	1	1	2
Záhorská Bystrica	0	0	(2)	(2)
SPOLU (MČ)	18	369 (5)	656 (20)	1043 (25)
Mesto		(3)	(7)	(10)

( ) – Údaje v zátvorkách reprezentujú počet prijímateľov/iek neverejného poskytovateľa financovaného MČ/Mestom. V prípade MČ Ružinov je údaj mimo zátvorky súčtom prijímateľov/iek MČ a neverejných poskytovateľov.

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku.

Domáca opatrovateľská služba zabezpečovaná mestskými časťami či už priamo alebo prostredníctvom NP je poskytovaná 1,1 % osôb v seniorskom veku v týchto MČ³⁹ (Tabuľka 10). V prípade ľudí starších ako 80 rokov sa jedná o 4,1 %. Tento podiel sa líši naprieč MČ – za seniorov/ky spolu bol najvyšší v Rači (2,3 %) a naopak najnižší v MČ s iba 2 prijímateľmi/kami (Vajnory a Záhorská Bystrica). Pri osobách starších ako 80 rokov bol najväčší podiel ľudí ktorým je poskytovaná DOS v MČ Devínska Nová Ves (9,4 %), kde išlo o takmer o každú 10. osobu v tejto vekovej skupine. Najnižší podiel bol (s výnimkou

³⁹ Do výpočtu nie sú zahrnuté MČ Čunovo, Devín a Rusovce., ktoré nemajú žiadnych prijímateľov/ky, resp. DOS nezabezpečujú.

MČ Jarovce, ktorá nemá klientov/ky v tomto veku) opäť v MČ Vajnory (0,7 %) a z väčších MČ vo Vrakuňi (1,5 %).

Nízky podiel osôb ktorým je poskytovaná DOS nemusí znamenať, že v danej MČ o službu nie je záujem alebo že nie je potrebná. Potenciálni/e prijímatelia/ky môžu z rôznych dôvodov (čakacie doby, časovo obmedzené poskytovanie, neochota/nemožnosť na strane MČ zabezpečiť DOS a pod.) využívať iné formy starostlivosti; či už neformálnu v podobe rodinných príslušníkov, opatrovateľskú službu realizovanú súkromnými opatrovateľskými agentúrami, ktoré MČ finančne nepodporuje, alebo pobytovú sociálnu službu.

Tabuľka 10 – Podiel prijímateľov/iek DOS na celkovom počte ľudí v MČ v danej vekovej skupine

MČ	65 až 80 rokov:	Viac ako 80 rokov:	SPOLU (65 a viac rokov)
Rača	1,0%	8,4%	2,3%
Karlova Ves	0,5%	7,1%	2,0%
Staré Mesto	0,5%	6,1%	1,7%
Devínska Nová Ves	0,4%	9,4%	1,6%
Nové Mesto	0,6%	3,4%	1,2%
Dúbravka	0,2%	5,6%	1,2%
Podunajské Biskupice	0,4%	5,3%	1,1%
Ružinov	0,2%	2,6%	0,9%
Vrakuňa	0,7%	1,5%	0,8%
Lamač	0,3%	3,2%	0,8%
Petržalka	0,7%	1,7%	0,8%
Jarovce	0,6%	0,0%	0,5%
Záhorská Bystrica	0,0%	1,4%	0,2%
Vajnory	0,1%	0,7%	0,2%
SPOLU	0,5%	4,1%	1,1%

Zdroje: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku, Štatistický úrad SR – SODB 2021 (údaje o počtoch seniorov/iek).

Najväčšia časť prijímateľov/iek DOS (40 %) mala stanovený štvrtý stupeň odkázanosti, zhruba štvrtina (24 %) šiesty, najzávažnejší stupeň a 14 % piaty stupeň. V troch MČ s počtom prijímateľov/iek viac ako 10 (Dúbravka, Petržalka a Rača) tvorili osoby so šiestym stupňom odkázanosti viac ako 30 % prijímateľov/iek, pričom v prípade MČ Dúbravka to bolo až 45 %. 8 z 10 osôb, ktorým DOS zabezpečovalo mesto prostredníctvom financovania NP, malo najvyšší stupeň odkázanosti a zvyšné 2 osoby mali piaty stupeň.

Tabuľka 11 – Počet prijímateľov/iek podľa stupňa odkázanosti

MČ	II.	III.	IV.	V.	VI.	SPOLU
----	-----	------	-----	----	-----	-------

Petržalka	34	11	73	6	58	182
Staré Mesto	23	39	71	20	13	166
Ružinov	6	3	86 (6)	24 (6)	22 (9)	141 (21)
Karlova Ves	2	1	40	48	27	118
Rača	15	20	21	16	34	106
Nové Mesto*	11	14	44	5	27	101
Dúbravka	1	7	33	10	42	93
Podunajské Biskupice	10	13	11	4	12	50
Devínska Nová Ves	6	6	17	5	1	35
Vrakuňa	0	1	10	9	8	28
Lamač	1	1	8	2	4	16
Vajnory			2			2
Záhorská Bystrica					(2)	(2)
Jarovce					(2)	(2)
SPOLU (MČ)	109	116	416 (6)	149 (6)	252 (13)	1042 (25)
Mesto				(2)	(8)	(10)

* – MČ Nové Mesto uviedla v tejto otázke v súčte o 1 klienta/ku menej, ako v otázke týkajúcej sa celkového počtu prijímateľov/iek.

() – Údaje v zátvorkách reprezentujú počet prijímateľov/iek neverejného poskytovateľa financovaného MČ/Mestom. V prípade MČ Ružinov je údaj mimo zátvorky súčtom prijímateľov/iek MČ a neverejných poskytovateľov

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku.

Na rozdiel od počtu opatrovateľov/iek (Tabuľka 5) celkový počet opatrovaných osôb⁴⁰ medzi rokmi 2018 a 2021⁴¹ v súhrne mierne stúpol, a to o 1 % (12 ľudí). Najväčší absolútny nárast (20 prijímateľov/iek) bol zaznamenaný v MČ Podunajské Biskupice. Aj vzhľadom k nízkemu počtu prijímateľov/iek bol najväčší relatívny nárast v MČ Jarovce (150 %); z väčších MČ v Podunajských Biskupiciach (42 %). Naopak najväčší absolútny pokles opatrovaných osôb bol v MČ Staré Mesto (24 prijímateľov/iek) a najväčší relatívny pokles v MČ Vajnory a Záhorská Bystrica (50 %); z väčších MČ zasa v Ružinove (9 %).

Počet prijímateľov/iek s najvyššími stupňami odkázanosti V. a VI. vzrástol medzi rokmi 2018 a 2021 výraznejšie, ako celkový počet prijímateľov/iek – o 6 %. Zvyšujúci sa počet aj podiel klientov s najväčšími obmedzeniami predpokladá nárast dopytu po DOS, s ktorého pokrytím môžu mať MČ v súčasnom stave ubúdajúceho počtu opatrovateľov/iek (Tabuľka 5) výrazné problémy.

Tabuľka 12 – Počet prijímateľov/iek DOS v rokoch 2018 až 2021

⁴⁰ MČ Lamač a Staré Mesto uvádzali aj počty osôb, ktorým je poskytovaná iba strava – celkový počet opatrovaných osôb tak bol pravdepodobne nižší.

⁴¹ Údaje za roky 2018-2021 a rok 2022 nie sú porovnateľné, keďže v prvom prípade uvádzali minimálne dve MČ (Lamač a Staré Mesto) dohromady počty opatrovaných osôb a počty osôb, ktorým sa zabezpečuje strava. Preto v tejto časti zmiňujeme iba roky 2018 až 2021.

Subjekt	2021	2020	2019	2018	Zmena medzi 2018 a 2021
Čunovo	(0)	(1)	(1)	(0)	0%
Devínska Nová Ves	36	35	38	34	6%
Dúbravka	132 (2)	134 (5)	123 (5)	113 (9)	17%
Jarovce	5 (5)	3 (3)	3 (3)	2 (2)	150%
Karlova Ves	136	128	139	140	-3%
Lamač	49 (1)	50 (1)	55 (1)	58 (1)	-16%
Nové Mesto	153	147	147	144	6%
Petržalka	236	220	221	234	1%
Podunajské Biskupice	68	59	61	48	42%
Rača	106	108	94	100	6%
Ružinov	134 (21)	135 (23)	125 (11)	148 (28)	-9%
Staré Mesto	271	301	273	295	-8%
Vajnory	2	3	4	4	-50%
Vrakuňa	29	43	30	23	26%
Záhorská Bystrica	2 (2)	4 (4)	4 (4)	4 (4)	-50%
SPOLU	1359	1371	1318	1347	1%
	(31)	(37)	(25)	(44)	

(/) – Údaje v zátvorkách reprezentujú počet prijímateľov/iek neverejného poskytovateľa financovaného MČ/Mestom. V prípade MČ Dúbravka, Lamač a Ružinov je údaj mimo zátvorky súčtom prijímateľov/iek MČ a neverejných poskytovateľov.

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku.

S výnimkou Záhorskej Bystrice, v ktorej NP poskytuje DOS aj počas víkendov a sviatkov, je aktuálne vo všetkých MČ domáca opatrovateľská služba poskytovaná výhradne v pracovné dni, najneskôr do 17:00 (v MČ Petržalka). Rozdiely sú aj v časovom rozsahu, kedy je DOS dostupná. Najdlhšie je v rámci dňa k dispozícii v MČ Petržalka (10 hodín), najkratšie v MČ Devínska Nová Ves a Podunajské Biskupice (7,5 hodín). Dlhšie ako 8 hodín denne je DOS poskytovaná v piatich MČ (Karlova Ves, Petržalka, Ružinov (iba NP), Staré Mesto a Záhorská Bystrica (NP)), a takisto aj NP podporovanými mestom.

Zároveň päť MČ (Devínska Nová Ves, Lamač, Ružinov, Staré Mesto a Záhorská Bystrica) uviedlo, že záujem o DOS je v čase poskytovania väčší, než dokáže pokryť. V MČ Lamač je tomu tak najmä v časoch podávania stravy (raňajky a obed). V MČ Rača zasa eviduje záujem zo strany 3 prijímateľov/iek o poskytovanie DOS vo večerných hodinách/v noci.

Podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 o sociálnych službách je priemerný rozsah odkázanosti z hľadiska času v rámci piateho stupňa 8 až 12 hodín denne, a v rámci šiesteho stupňa 12 a viac hodín (Tabuľka 1). Vzhľadom na to, že aktuálne má 38 % prijímateľov/iek DOS (401 osôb - Tabuľka 11) buď piaty alebo šiesty stupeň odkázanosti, si tak ich situácia môže vyžadovať väčší rozsah starostlivosti, ako dokážu MČ zabezpečiť.

Tabuľka 13 – Čas poskytovania a pokrytie dopytu po DOS

Subjekt	Čas poskytovania v pracovných dňoch	Počet hodín poskytovania	Je záujem o DOS v danom čase väčší, ako dokáže subjekt pokryť?
Devínska Nová Ves*	8:00 – 15:30	7,5	Áno
Dúbravka	7:30 – 15:30	8,0	Neuvedené
Jarovce (NP)	8:00 – 16:00	8,0	Nie
Karlova Ves	7:30 – 16:30	9,0	Nie
Lamač	8:00 – 16:00	8,0	Áno, v čase raňajok a obeda
Nové Mesto	8:00 – 16:00	8,0	Nie
Petržalka	7:00 – 17:00	10,0	Neuvedené
Podunajské Biskupice*	8:00 – 15:30	7,5	Neuvedené
Rača	8:00 – 16:00	8,0	Nie, no je záujem o DOS vo večerných hodinách
Ružinov	8:00 – 16:00	8,0	Áno
Ružinov (NP)	8:00 – 16:30	8,5	Nie
Staré Mesto	7:00 – 16:00	9,0	Áno
Vajnory*	8:00 – 16:00	8,0	Nie
Vrakuňa	7:30 – 15:30	8,0	Nie
Záhorská Bystrica (NP)*	Podľa potreby, aj 24 hod. denne	Min. 8,0 Max. 24,0	Áno
Mesto (NP)	6:00 – 22:00	16,0	Nie

* - MČ Devínska Nová Ves, Podunajské Biskupice, Vajnory a Záhorská Bystrica v dotazníku neuviedli čas, v ktorom je DOS poskytovaná – údaje za prvé tri MČ sú z príslušných VZN. Údaj za MČ Záhorská Bystrica bol poskytnutý v rámci telefonátu s NP.

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku.

Čo sa týka každodennej vyťaženia, najväčší počet prijímateľov/iek DOS v priemere za deň za posledný mesiac pred dotazníkovým prieskumom (máj 2022) mala MČ Petržalka (152), v ktorej bol zároveň aj najvyšší priemerný počet hodín na 1 klienta/ku za deň (6 hod.). Najnižší priemerný počet hodín na 1 klienta/ku za deň mala MČ Nové Mesto, v ktorej podľa uvedených údajov strávili opatrovatelia/ky s prijímateľom/kou v priemere menej ako hodinu času (0,63 hod.). Priemer za všetkých poskytovateľov (MČ aj NP), ktorí uviedli tieto informácie, je 63 prijímateľov/iek na deň, pričom 1 klientovi/ke bola poskytovaná starostlivosť v priemernom rozsahu 3,6 hodín denne. NP podporovaní mestom poskytovali DOS 1 klientovi/ke v priemere 8 hodín denne.

Jednými z dôvodov krátkeho priemerného času na 1 klienta/ku môže byť väčší podiel prijímateľov/iek vyžadujúcich pomoc iba pri určitých krátkodobých činnostiach, alebo prípadné zarátanie osôb, ktorým sa okrem dovozu stravy iné služby neposkytujú. Zároveň však môže súvisieť aj s nedostatkom opatrovateľov/iek, ktorí/é sa pri vysokom počte prijímateľov/iek nemôžu jednotlivým osobám venovať tak dlho, ako by potrebovali.

Tabuľka 14 – Priemerný počet prijímateľov/iek DOS za deň a priemerný počet hodín na 1 klienta/ku za deň v poslednom mesiaci (máj 2022)

MČ	Počet prijímateľov/iek DOS v priemere na deň	Priemerný počet hodín na 1 klienta/ku DOS na deň
Petržalka	152	6
Nové Mesto	99	0,62
Karlova Ves	96	1,89
Dúbravka	89	2,99
Rača	67	2,3
Ružinov	54	2
Staré Mesto	51	1,5
Devínska Nová Ves	24	-
Podunajské Biskupice	23	2
Vrakuňa	23	5
Lamač	15	2,5
Jarovce (NP)	-	8
Ružinov (NP)	-	3,4
Vajnory	-	8
Záhorská Bystrica (NP)	-	4
Priemer za MČ/poskytovateľov	63	3,6
Mesto (NP)	-	8

Zdroj: Odpovede mestských častí a mesta na otázky v dotazníku.

Z hľadiska celoročnej vyťaženia bolo najviac hodín DOS v roku 2021⁴² poskytnutých MČ Staré Mesto (64 345). Najmenej hodín spomedzi verejných poskytovateľov mala MČ Devínska Nová Ves, v ktorej bol zároveň aj najnižší priemerný počet hodín na 1 klienta/ku na 1 pracovný deň (0,7 hod.). Najvyšší priemerný počet hodín na 1 klienta/ku mala v roku 2021 z verejných poskytovateľov MČ Dúbravka (1,6 hod./pracovný deň).

Z neverejných poskytovateľov podporených mestskými časťami mali najviac hodín poskytovania NP v MČ Ružinov (15 631), najmenej NP v MČ Dúbravka (586). V priemere mal najviac hodín na klienta/ku NP v MČ Lamač (4,6 hod./pracovný deň), najmenej NP v MČ Dúbravka (1,2 hod./pracovný deň). Priemerný počet hodín na 1 klienta/ku na pracovný deň bol vyšší zhruba o 2 hodiny v prípade neverejných poskytovateľov ako mestských častí (3,0 vs 1,1⁴³), ktoré mali vzhľadom na počet opatrovateľov/iek väčší počet prijímateľov/iek (5,6 na jedného/u opatrovateľa/ku, oproti 1,1 pri NP).

Tabuľka 15 – Súčet hodín poskytovania DOS za rok 2021 a počet hodín na 1 klienta na 1 pracovný deň

⁴² Posledný rok, za ktorý sú dostupné dáta.

⁴³ MČ Staré Mesto a Lamač uviedli aj údaje za prijímateľov/ky, ktorým bol poskytovaný iba dovoz stravy. Tento fakt pravdepodobne znižuje priemerný počet hodín na 1 prijímateľa/ku.

MČ	Celkový súčet hodín poskytovania DOS	Priemerný počet hodín na 1 klienta na 1 pracovný deň
Staré Mesto*	64 345	0,9
Petržalka	57 823	1,0
Dúbravka	52 570	1,6
Karlova Ves	38 675	1,1
Ružinov	22 073	0,8
Nové Mesto	33 278	0,9
Podunajské Biskupice	16 618	1,0
Lamač*	9 068	0,8
Devínska Nová Ves	6 711	0,7
Ružinov (NP)	15 631	3,0
Lamač (NP)	1 152	4,6
Záhorská Bystrica (NP)	641	1,3
Dúbravka (NP)	586	1,2
SPOLU	MČ = 301 160 NP = 18 010	MČ = 1,1 NP = 3,0

* - MČ Staré Mesto a Lamač uviedli aj údaje za klientov/ky, ktorým bol poskytovaný iba dovoz stravy. Z tohto dôvodu je počet hodín na 1 klienta v prípade týchto MČ nižší.

Poznámka – MČ Rača, Vajnory a Vrakuňa v dotazníkoch príslušné údaje neuviedli

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku.

Medzi rokmi 2018 a 2021 klesol celkový ročný počet hodín poskytovania DOS v desiatich MČ s dostupnými údajmi⁴⁴ o 4 %. Pokles zaznamenalo šesť MČ, v troch naopak počet hodín poskytovania stúpol. Najväčší pokles bol v MČ Záhorská Bystrica (86 %) a z väčších MČ v Ružinove (25 %); najväčší nárast bol v MČ Devínska Nová Ves (206 %). Tento pokles môže súvisieť s celkovým znížením počtu opatrovateľov/iek v danom období (Tabuľka 5), ako aj pandémiou Covid-19.

Tabuľka 16 – Počet hodín poskytovania DOS medzi rokmi 2018 až 2021 v MČ s dostupnými údajmi

MČ	2021	2020	2019	2018	Zmena medzi 2018 a 2021
Čunovo		596	528		0%
Devínska Nová Ves	6 711	3 377	3 161	2 190	206%

⁴⁴ V prípade MČ Ružinov chýba údaj za NP podporených mestskou časťou.

Dúbravka	53 156 (586)	45 689 (2 597)	50 336 (6 430)	42 725 (5 295)	24%
Karlova Ves	38 675	36 634	40 731	41 302	-6%
Lamač	10 220 (1 152)	10 671 (63)	11 840 (533)	13 517 (670)	-24%
Nové Mesto	33 278	35 370	35 235	35 235	-6%
Petržalka	57 823	53 641	53 172	54 463	6%
Ružinov	22 073	25 906	27 787	29 249	-25%
Staré Mesto	64 345	76 399	82 575	76 573	-16%
Záhorská Bystrica	(641)	(971)	(4 577)	(4 530)	-86%
SPOLU	286 921 (2 379)	289 254 (3 631)	309 941 (11 540)	299 783 (10 494)	-4%

(/) – Údaje v zátvorkách reprezentujú počet hodín poskytovania DOS neverejným poskytovateľom financovaným MČ. V prípade MČ Dúbravka a Lamač je údaj mimo zátvorky súčtom hodín poskytovania DOS opatrovateľmi/kami MČ a opatrovateľmi/kami neverejných poskytovateľov.
Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

Mestské časti odpovedali v dotazníku aj na otázku týkajúcu sa predpokladanej zmeny v počte hodín poskytovania DOS medzi rokmi 2021 a 2022. Sedem z dvanástich MČ uviedlo, že očakávajú nárast – či už z dôvodu zhoršujúceho sa stavu súčasných prijímateľov/iek, ktorý si bude vyžadovať viac hodín (MČ Dúbravka a Ružinov), rastúceho dopytu po DOS aj vzhľadom na počet posudkov (MČ Dúbravka, Karlova Ves, Petržalka a Rača), navýšenia počtu opatrovateľov/iek mestskej časti (MČ Nové Mesto), alebo začiatku spolupráce s NP (MČ Vajnory). V MČ Lamač je zvýšenie objemu poskytovania DOS podmienené zamestnaním ďalších opatrovateľov/iek. Očakávanie nárastu počtu hodín poskytovania DOS kontrastuje s jeho znižovaním vo viacerých MČ v posledných 4 rokoch (Tabuľka 16)

Tabuľka 17 – Predpokladaná zmena v počte hodín poskytovania DOS v roku 2022, v porovnaní s rokom 2021

MČ	Zmení sa objem hodín poskytovania DOS v tomto roku v porovnaní s rokom 2021?
Devínska Nová Ves	Nevedia odhadnúť
Dúbravka	Zvýši sa - zhoršujúci sa zdravotný stav súčasných prijímateľov/iek a všeobecne rastúci dopyt po DOS
Karlova Ves	Zvýši sa - väčší záujem o DOS
Lamač	Zvýši sa v prípade prijatia nových opatrovateľov/iek
Nové Mesto	Zvýši sa - navýšenie počtu opatrovateľov/iek
Petržalka	Zvýši sa - väčší počet posudkov o odkázanosti
Podunajské Biskupice	Nie
Rača	Zvýši sa - demografia, väčší záujem o DOS ako o pobytové služby aj z dôvodu pandémie
Ružinov	Zvýši sa - zhoršenie zdravotného stavu prijímateľov/iek

Staré Mesto	Prípadné zníženie iba ak klesne počet opatrovateľov/iek; primerane reagujú na dopyt
Vajnory	Zvýši sa - začiatok spolupráce s externým poskytovateľom
Vrakuňa	Nevedia odhadnúť

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

3) Rýchlosť zabezpečenia DOS

V rámci dotazníka sme sa zamerali aj na niektoré aspekty týkajúce sa rýchlosti zabezpečenia DOS pre budúcich klientov/ky. V lete 2022 mali MČ poskytujúce DOS dohromady 182 čakaťel'ov/iek na túto službu. Medzi jednotlivými MČ boli v tomto smere výrazné rozdiely. Zatiaľ čo v MČ Ružinov bolo 103 čakaťel'ov/iek na začatie poskytovania DOS, v siedmich MČ neboli žiadni/e čakaťelia/ky. Mesto u ním podporených NP evidovalo 0 čakaťel'ov.

Priemerná doba rozhodovania o odkázanosti sa pohybuje od 4 dní v MČ Vajnory, po zákonom stanovenú hranicu 30 dní v štyroch MČ (Lamač, Nové Mesto, Petržalka a Ružinov). Priemerná doba čakania na začatie poskytovania DOS (od obdržania posudku po začatie poskytovania) sa takisto líši. V MČ Ružinov sa pohybuje od 90 do 180 dní, kdežto v MČ s menším počtom prijímateľov/iek je DOS po vyhotovení posudku poskytovaná bez čakania (Čunovo, Lamač a Vajnory); podobne tomu bolo aj v prípade NP podporených mestom.

V niektorých MČ (Karlova Ves, Rača, Vajnory či Vrakuňa) tak celý proces od podania žiadosti po prvú návštevu opatrovateľa/ky trvá v priemere kratšie ako mesiac; v iných musia budúci prijímateľa/ky čakať dlhšie.

Tabuľka 18 – Čakaťelia na DOS, doba rozhodovania o odkázanosti a priemerná doba čakania na začatie poskytovania DOS

MČ	Počet čakaťel'ov/iek na poskytovanie DOS	Priemerná doba rozhodovania o odkázanosti - od podania žiadosti do rozhodnutia (v dňoch)	Priemerná doba čakania na začatie poskytovania DOS - od obdržania posudku po začatie poskytovania (v dňoch)
Ružinov	103	do 30	90 - 180
Karlova Ves	35	14	7 - 14
Rača	12	14, v prípade akútnej potreby do 2	3
Petržalka	10	do 30	-
Staré Mesto	10	max. 18	max. 30
Dúbravka	7	14	30
Vajnory	3	4	bez čakania
Devínska Nová Ves	2	20	30
Lamač	0	30	bez čakania
Nové Mesto	0	do 30	10 - 30
Podunajské Biskupice	0	25	15
Vrakuňa	0	14	závisí od zdravotného stavu, max. 9
Čunovo (NP)	0	-	bez čakania
Jarovce (NP)	0	-	-

Záhorská Bystrica (NP)	0	-	7 - 30
Ružinov (NP)	-	-	7
Mesto (NP)	0		0

Zdroj: Odpovede mestských častí a mesta na otázky v dotazníku

V roku 2021 vydali MČ poskytujúce DOS spolu 1028 posudkov potvrdzujúcich odkázanosť na DOS. Najviac týchto posudkov vydala MČ Ružinov (294), najmenej MČ Vajnory (12). V troch MČ (Nove Mesto, Podunajské Biskupice a Rača) bolo spolu 7 žiadostí nespĺňajúcich kritériá. Medzi citované dôvody patrilo podanie žiadosti neoprávnenou osobou, prerušenie a následné zastavenie konania pre nedoručenie lekárskeho nálezu na účely posúdenia, rozhodnutie prijímateľa/ky pre pobytovú službu, či potvrdenie I. stupňa odkázanosti, nepostačujúceho na poskytovanie DOS.

Tabuľka 19 – Posudky odkázanosti na DOS v roku 2021

MČ	Počet posudkov potvrdzujúcich odkázanosť na DOS:	Počet žiadostí nespĺňajúcich kritériá odkázanosti na DOS
Ružinov	294	0
Petržalka	129	0
Karlova Ves	110	0
Dúbravka	108	0
Staré Mesto	103	0
Nové Mesto	101	3
Rača	62	3
Podunajské Biskupice	44	1
Devínska Nová Ves	24	0
Vrakuňa	22	0
Lamač	19	0
Vajnory	12	0
SPOLU	1028	7

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

Medzi rokmi 2018 a 2021 klesol v jedenástich MČ⁴⁵ s dostupnými údajmi počet vydaných posudkov o odkázanosti na DOS o 13 %, z 1037 na 899. K poklesu došlo v šiestich MČ, k nárastu v piatich. Najväčší absolútny (88) aj relatívny (46 %) pokles bol zaznamenaný v MČ Staré Mesto. Najväčší absolútny nárast (14) bol v MČ Nové Mesto, najväčší relatívny nárast v MČ Devínska Nová Ves (50 %).

Pokles počtu posudkov o odkázanosti je v zaujímavom kontraste s miernym nárastom prijímateľov/iek DOS za dané obdobie (Tabuľka 12), ako aj zvyšujúcim sa počtom seniorov/iek v Bratislave, opísanom v kontextovej časti. Toto zníženie môže súvisieť

⁴⁵ Jedná sa o MČ poskytujúce DOS, pričom MČ Petržalka je jediná, ktorá tieto údaje v dotazníku neuviedla.

s pandemiou Covid-19 a obmedzením mobility najohrozenejších skupín, medzi ktoré patria práve potenciálni/e prijímatelia/ky DOS.

Tabuľka 20 – Počet posudkov o odkázanosti na DOS v rokoch 2018 až 2021 v MČ s dostupnými údajmi

MČ	2021	2020	2019	2018	Zmena medzi 2018 a 2021
Devínska Nová Ves	24	10	16	16	50%
Dúbravka	108	104	111	115	-6%
Karlova Ves	110	90	117	112	-2%
Lamač	19	29	27	26	-27%
Nové Mesto	101	104	98	87	16%
Podunajské Biskupice	44	40	43	42	5%
Rača	62	76	64	67	-7%
Ružinov	294	257	333	351	-16%
Staré Mesto	103	116	167	191	-46%
Vajnory	12	6	14	10	20%
Vrakuňa	22	25	15	20	10%
SPOLU	899	857	1 005	1 037	-13%

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

4) Financovanie DOS

Podľa odpovedí MČ v dotazníkoch mala v roku 2021 najvyššie celkové výdavky na DOS mestská časť Staré Mesto (742 tis. €), ktorá zároveň zamestnávala aj najviac opatrovateľov/iek (45). Druhou v poradí z hľadiska výdavkov bola MČ Petržalka (684 tis. €) a treťou MČ v Ružinov (587 tis. €, z toho 160 tis. € ako príspevok neverejným poskytovateľom). Najmenšie výdavky (2,4 tis. € ako príspevok NP) mala MČ Záhorská Bystrica. Na DOS dali v roku 2021 všetky MČ spolu 3,98 milióna €. Mesto na podporu NP vynaložilo 186,5 tis. €.

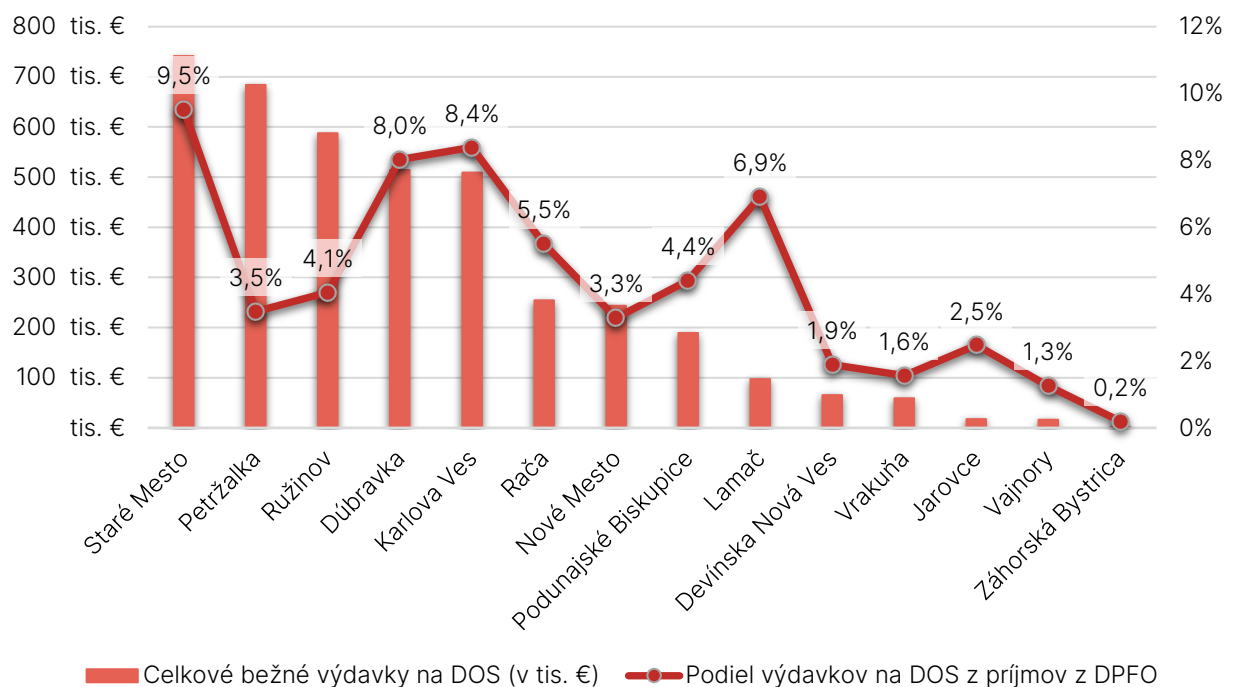
Z hľadiska financovania DOS obcami/mestskými časťami neexistujú účelovo viazané prostriedky, ktoré by samospráva po ich nevyčerpaní na daný účel musela štátu vrátiť. S ohľadom na dôležitosť a nákladnosť tejto služby sa však najmä pri väčších samosprávach predpokladajú výdavky vo výške 5 % z podielových daní (výnosu z dane z príjmu fyzických osôb – DPFO) – táto časť sa totiž odvíja od počtu ľudí vo veku 62 rokov a starších s trvalým pobytom v danej samospráve.⁴⁶

Najvyšší podiel výdavkov na DOS vzhľadom k výnosu z DPFO mala v roku 2021 MČ Staré Mesto (9,5 %); najmenší MČ Záhorská Ves (0,2 %). Podiel výdavkov na DOS vo výške 5 a viac % z DPFO malo päť MČ (Staré Mesto, Karlova Ves, Dúbravka, Lamač a Rača). Priemerný podiel za uvedených štrnásť MČ bol 4,4 %.

Graf 2 – Celkové výdavky na DOS a ich podiel na DPFO v roku 2021

---

⁴⁶ Komunitný plán sociálnych služieb mesta Nitra na roky 2021 – 2025. Dostupné [tu](#).
Kritériá výpočtu podľa nariadenia vlády SR 668/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.
Dostupné [tu](#).

Zdroje: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku a rozpočet.sk (údaje o výške DPFO v jednotlivých MČ v roku 2021)

Medzi rokmi 2018 a 2021 stúpili bežné výdavky MČ na DOS o 32 % (z 3,01 na 3,98 milióna €). Najvyšší absolútny nárast (207 tis. €) zaznamenala MČ Dúbravka; v relatívnych číslach sa výdavky na DOS najviac zvýšili v MČ Jarovce (o 388 %) a z väčších MČ vo Vrakuňi (o 83 %) a Dúbravke (o 67 %).

V troch MČ (Nové Mesto, Vajnory a Záhorská Bystrica) došlo za dané obdobie k zníženiu bežných výdavkov na DOS. V MČ Vajnory a Záhorská Bystrica bolo dôvodom zníženie počtu prijímateľov/iek o polovicu (Tabuľka 12), v MČ Nové Mesto sa však mierne zvýšil aj počet klientov/ek, aj počet opatrovatelov/iek – dôvod nižšej sumy výdavkov tak v tomto prípade nie je zrejмый.

Tabuľka 21 – Bežné výdavky na DOS v rokoch 2018 až 2021

MČ	2021	2020	2019	2018	Zmena medzi 2018 a 2021
Čunovo	-	1 260	763	-	0%
Devínska Nová Ves	65 460	65 011	54 128	55 643	18%
Dúbravka	514 059	492 006	419 775	307 410	67%
Jarovce	17 361	9 093	4 374	3 560	388%
Karlova Ves	508 906	482 404	527 907	421 602	21%
Lamač	97 602	66 714	76 805	75 238	30%
Nové Mesto	243 709	261 333	263 800	260 259	-6%

Petržalka	683 918	624 379	591 392	510 330	34%
Podunajské Biskupice	189 434	186 598	178 918	138 930	36%
Rača	254 081	215 626	204 110	187 409	36%
Ružinov	587 373	546 263	401 389	393 341	49%
Staré Mesto	741 527	762 578	701 979	609 415	22%
Vajnory	16 161	20 005	16 007	18 237	-11%
Vrakuňa	59 000	78 787	63 671	32 292	83%
Záhorská Bystrica	2 411	3 400	15 513	11 325	-79%
SPOLU	3 981 002	3 801 704	3 499 882	3 010 106	32%

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

V dotazníku sa v prípade MČ ako verejných poskytovateľov DOS zisťovali aj súvisiace príjmy – úhrady od prijímateľov/iek, alebo v rámci národných projektov financovaných z prostriedkov EÚ. Najvyššie krytie výdavkov na DOS príjmami bolo v roku 2021 v MČ Staré Mesto, kde príjmy tvorili 69 % výdavkov. V porovnaní s ostatnými MČ malo Staré Mesto výrazne najvyššie relatívne príjmy z národných projektov, ktoré pokrývali 44 % výdavkov, a druhé najvyššie relatívne príjmy z úhrad od klientov (24 %). Najmenší podiel bol v MČ Vajnory, kde príjmy predstavovali 6 % výdavkov na DOS. Celkovo tvorili príjmy zhruba tretinu (32 %) výdavkov všetkých MČ na DOS.

Tabuľka 22 – Príjmy súvisiace s poskytovaním DOS v roku 2021

MČ	Národné projekty		Úhrady od prijímateľov/iek		Spolu	
	Suma (v €)	Podiel z výdavkov	Suma (v €)	Podiel z výdavkov v	Suma (v €)	Podiel z výdavkov
Staré Mesto	329 440	44%	180 483	24%	509 924	69%
Rača	52 768	21%	39 267	15%	92 035	36%
Nové Mesto	49 672	20%	34 609	14%	84 281	35%
Petržalka	136 777	20%	76 720	11%	213 497	31%
Vrakuňa	0		18 112	31%	18 112	31%
Karlova Ves	0		115 704	23%	115 704	23%
Lamač	3 400	4%	13 537	15%	16 937	18%
Devínska Nová Ves	0		11 906	18%	11 906	18%
Ružinov	0		68 665	16%	68 665	16%
Dúbravka	0		78 855	15%	78 855	15%
Podunajské Biskupice	0		16 475	9%	16 475	9%
Vajnory	0		988	6%	988	6%
SPOLU	572 057	15%	655 322	17%	1 227 378	32%

Poznámka: Za všetky MČ vychádzajú uvedené podiely z výdavkov MČ ako verejných poskytovateľov DOS – výdavky na príspevky neverejným poskytovateľom v nich nie sú zarátané.

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku.

MČ alebo ňou zriadený poskytovateľ poskytujú DOS za cenu, ktorá sa určuje všeobecným záväzným nariadením (VZN) a je nižšia, ako jej ekonomicky oprávnené náklady (EON). Prevažná časť nákladov sa u verejných poskytovateľov hradí z rozpočtu samosprávy, preto sú ceny za služby u verejného poskytovateľa v porovnaní s neverejným nižšie. Podľa zákona o sociálnych službách musí po zaplatení úhrady za DOS prijímateľovi/ke sociálnej služby zostať mesačne z jeho príjmu najmenej 1,65-násobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu (t.j. 386,8 €).⁴⁷

Údaje z dotazníka poukazujú na značné rozdiely medzi MČ vo výške EON, ako aj cenách poskytovania DOS.⁴⁸ Najvyššie EON na DOS mala v roku 2021 MČ Vrakuňa (24 €/hodina), najnižšie MČ Rača (5,44 €/hod.). Výrazné rozdiely v EON, ako aj príliš nízke sumy uvedené niektorými MČ môžu poukazovať na metodologické odlišnosti pri výpočte danej sumy, resp. nezahrnutie určitých položiek. Priemerné EON mestských častí ako verejných poskytovateľov boli o niečo nižšie (10,53 vs 11,98 €/hod.) ako priemerné EON dvoch neverejných poskytovateľov podporených mestskými časťami, ktoré za nich uviedli tieto informácie (MČ Ružinov a Záhorská Bystrica). EON neverejných poskytovateľov podporených mestom boli 14,62€.

Čo sa týka ceny DOS pre prijímateľov/ky, sú rozdiely medzi MČ a NP podporenými mestskými časťami výraznejšie – priemerná výška úhrady za MČ ako verejných poskytovateľov je o polovicu nižšia ako priemer za NP (2,21 vs 4,50 €/hod.). Spomedzi MČ platia prijímatelia/ky najviac v Podunajských Biskupiciach (3,4 €) a najmenej v Dúbravke (1,33 €). Úhrada za poskytovanie je u všetkých poskytovateľoch splatná na mesačnej báze. Priemerná výška úhrady od prijímateľov DOS za hodinu bola v prípade NP podporených mestom 2,4 €.

Na základe výšky úhrady za DOS možno hodnotiť aj jej dostupnosť, a to najmä v prípade nízkopríjmových potenciálnych prijímateľov/iek (Box 1). MČ Rača vo svojej odpovedi v dotazníku uviedla, že pre viacerých obyvateľov/ky sú aj ceny o niečo málo vyššie ako u verejného poskytovateľa neprijateľné. Navyše pri NP pôsobiach v Bratislave, ktorým MČ príspevky nevyplácajú, sa hodinové sadzby pohybujú od 4,5 € po 24 €.⁴⁹

MČ ako verejní poskytovatelia pri nastavovaní ceny DOS tak vyvažujú dva záujmy – na jednej strane jej finančnú dostupnosť pre klientov/ky, na strane druhej nákladovú udržateľnosť poskytovania. Adekvátna hodinová sadzba je však kľúčová pre zabezpečenie DOS čo najširšiemu okruhu obyvateľov/iek.

Tabuľka 23 – EON na DOS v roku 2021 a aktuálna výška úhrady od prijímateľov DOS za hodinu

---

⁴⁷ § 73 čl. 1 Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách MPSVR (2022) Výška životného minima od 1. júla 2022. Dostupné [tu](#).

⁴⁸ Na dôvody týchto rozdielov sme sa v dotazníku nezameriavali.

⁴⁹ Uvedené sadzby sú za poskytovateľov, pri ktorých túto informáciu bolo možné dohľadať na ich webových stránkach - Bratislavská arcidiecézna charita, Rideo a Salvus.

MČ	EON poskytovateľa DOS na hodinu (v €)	Výška úhrady od prijímateľov DOS za hodinu (v €)
Devínska Nová Ves	7,78	2,00
Dúbravka	7,73	1,33
Karlova Ves	10,17	2,99
Lamač	10,15	2,05
Nové Mesto	5,83	2,00
Petržalka	-	1,50
Podunajské Biskupice	7,44	3,40
Rača	5,44	2,50
Ružinov	15,95	2,13
Staré Mesto	10,82	2,65
Vajnory	-	-
Vrakuňa	24,00	1,80
Čunovo (NP)	-	5,50
Ružinov (NP)	15,95	3,50
Záhorská Bystrica (NP)	8,00	4,50
Priemer (VP)	10,53	2,21
Priemer (NP)	11,98	4,50
Mesto (NP)	14,62	2,4

Zdroj: Odpovede mestských častí a mesta na otázky v dotazníku.

Box 1 – Cenová (ne)dostupnosť domácej opatrovateľskej služby

Pri prijímateľoch s nízkym príjmom sa aj niekoľko centové rozdiely vo výške hodinovej sadzby za DOS v mesačnom súčte premietnu do nezanedbateľnej sumy. Hypotetickým príkladom je situácia starobnej dôchodkyne s potvrdeným V. stupňom odkázanosti. Pri priemernej hodinovej cene verejných poskytovateľov DOS v Bratislave (2,21 €) a predpokladanom rozsahu starostlivosti 8 hodín denne každý pracovný deň, by ju DOS stála mesačne 353 €. Suma minimálneho dôchodku je pritom 334,3 €. V prípade MČ s najnižšou hodinovou sadzbou 1,33 € by mesačné náklady boli 213 €.

Vzhľadom na priemernú mesačnú výšku starobného dôchodku na Slovensku 517 €⁵⁰ tak nie je pre mnohých ľudí v dôchodkovom veku DOS v hlavnom meste finančne dostupná. Otáznou je aj férovosť aktuálnej situácie vzhľadom na rozdielne ceny naprieč mestskými časťami – napriek tomu, že sú takisto obyvateľmi a obyvateľkami Bratislavy, platia ľudia

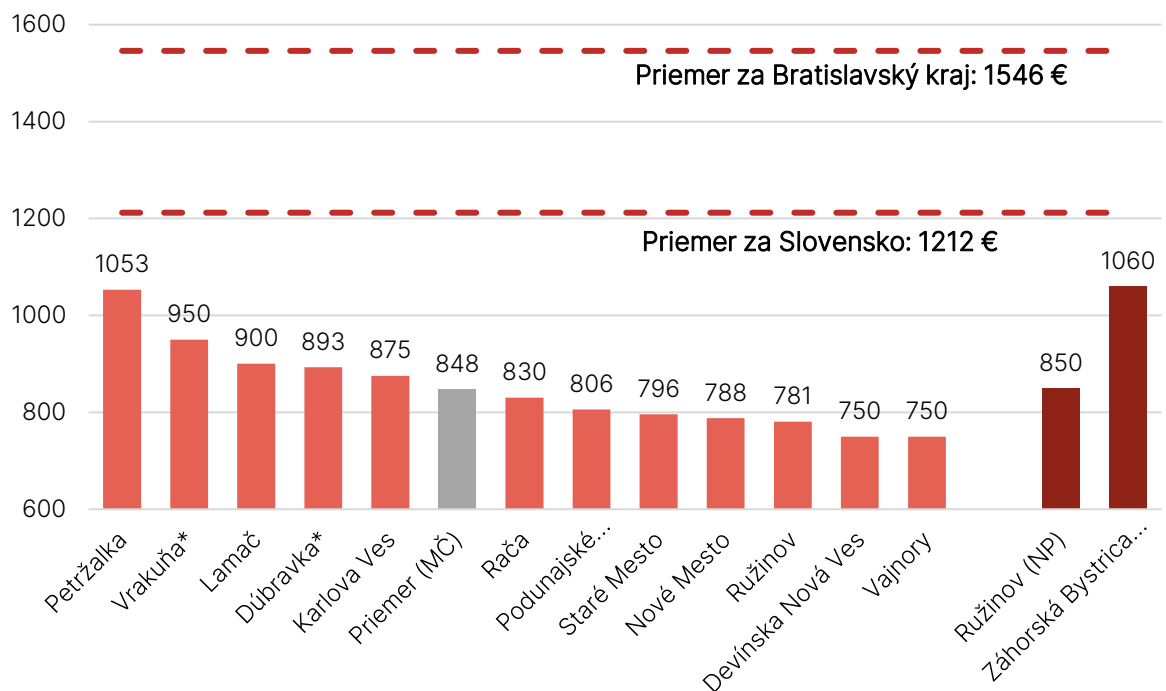
⁵⁰ Sociálna poisťovňa (2022) Priemerná výška vyplácaných dôchodkov (v mesiacoch). Dostupné [tu](#).

s trvalým pobytom v Podunajských Biskupiciach za DOS 2,5-krát viac ako ľudia s trvalým pobytom v Dúbravke.

Podľa viacerých mestských častí sú jednou z najväčších prekážok v rozvoji DOS nízke platy opatrovateľov/iek, ktoré odradzujú od tejto profesie potenciálnych záujemcov/kyne. V prvej polovici roku 2022 bola priemerná hrubá mzda opatrovateľov/iek zamestnaných mestskými časťami 848 €. Táto suma predstavovala 70 % priemernej hrubej mzdy na Slovensku (1 212 €) a iba 55 % priemernej hrubej mzdy v Bratislavskom kraji (1 526 €).

Spomedzi MČ bola najvyššia priemerná hrubá mzda opatrovateľov/iek v Petržalke (1 053 €). Ide zároveň o jedinú MČ, kde táto mzda presiahla hranicu 1 000 €. Najnižšie mzdy boli v MČ Devínska Nová Ves a Vajnory (750 €). Dve MČ (Ružinov a Záhorská Bystrica) uviedli aj údaj za NP, ktorým na poskytovanie DOS prispievajú.

Graf 3 – Priemerná mzda opatrovateľov/iek v porovnaní s priemernými mzdami na Slovensku a v Bratislavskom kraji, v roku 2022

* MČ Vrakuňa, Dúbravka a Podunajské Biskupice uviedli priemerné mzdy opatrovateľov/iek za rok 2021.

Zdroje: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku, Štatistický úrad SR (priemerné mzdy za Slovensko a Bratislavský kraj)

Medzi rokmi 2018 a 2022 stúpila priemerná mzda opatrovateľov/iek zamestnaných mestskými časťami na plný úväzok o 33 % (z 637 na 848 €). Nárast bol zaznamenaný v každej MČ. V absolútnych číslach vzrástla priemerná mzda najviac v MČ Petržalka (349 €), v relatívnych číslach v MČ Lamač, Petržalka a Ružinov (o 50 %). Najmenší nárast

v absolútnych číslach bol v MČ Devínska Nová Ves a Vajnory (100 €) a v relatívnych číslach v MČ Devínska Nová Ves, Nové Mesto a Vajnory (15 %). V týchto MČ bol tak nárast priemernej mzdy opatrovateľov/iek za dané obdobie menší, ako nárast priemernej mzdy v slovenskom hospodárstve, ktorá medzi 1. kvartálom 2018 a 1. kvartálom 2022 stúpila o 27 %.⁵¹

Tabuľka 24 – Priemerné mzdy opatrovateľov/iek medzi rokmi 2018 až 2022⁵²

MČ	2022	2020	2019	2018	Zmena medzi 2018 a 2022
Devínska Nová Ves	750	750	650	650	15%
Dúbravka*	893	865	784	732	22%
Karlova Ves	875	871	829	624	40%
Lamač	900	855	790	600	50%
Nové Mesto	788	745	723	683	15%
Petržalka	1053	926	850	704	50%
Podunajské Biskupice*	806	765	752	574	40%
Rača	830	700	650	610	36%
Ružinov	781	675	525	521	50%
Staré Mesto	796	759	702	548	45%
Vajnory	750	700	690	650	15%
Vrakuňa*	950	850	800	750	27%
Záhorská Bystrica (NP)	1060	880	800	750	41%
Priemer (MČ bez NP)	848	788	729	637	33%

* MČ Dúbravka, Podunajské Biskupice a Vrakuňa neuviedli priemerné mzdy opatrovateľov/iek za rok 2022, preto boli za tento rok pri týchto MČ použité vo výpočte priemerné mzdy z roku 2021. Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

Box 2 – Zamestnaní, no stále nebezpečne blízko chudobe

Priemerná mesačná mzda v prípade opatrovateľov/iek zamestnaných verejnými poskytovateľmi DOS v Bratislave je 848 eur v hrubom, respektíve 667 eur v čistom⁵³. Predpokladajme, že opatrovateľom/kou je bezdetná osoba, ktorá nevlastní v meste nehnuteľnosť a vzhľadom na nedostupnosť mestského nájomného bývania žije sama v prenajímanej garsónke priemernej rozlohy (27m²) a za priemernú trhovú cenu (16 €/m²

⁵¹ Štatistický úrad SR (2022) Priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR. Dostupné [tu](#).

⁵² Rok 2021 nie je v tabuľke uvedený kvôli chýbajúcim údajom za viacero MČ

⁵³ Za predpokladu, že si daný človek uplatňuje nezdaniteľnú časť základu dane, ale nie daňový bonus na dieťa alebo manžela/ku.

za mesiac).⁵⁴ Pri čistej mzde 667 eur jej po úhrade nájmu vo výške 432 eur ostáva 235 eur, čiže 8 eur na deň.⁵⁵

Bez podpory rodiny a iných sociálnych kontaktov hrozí človeku v tejto situácii v prípade akýchkoľvek neočakávaných výdavkov nad rámec základných potrieb zadlženie či strata bývania. To aj napriek tomu, že vykonáva spoločensky významné povolanie. Pre rodičov samo živateľov môže byť táto situácia neúnosná - mzdové podmienky tak mnohým potenciálnym opatrovateľom a opatrovateľkám de facto znemožňujú vykonávať túto profesiu.

Neadekvátne ohodnotenie v kontraste s vysokými životnými nákladmi odrádzajú opatrovateľov/ky od pôsobenia v Bratislave; výhodnejšou alternatívou je susedné Rakúsko, no takisto aj regióny Slovenska s nižšími cenami.⁵⁶ V tejto situácii tak najviac tratia práve obyvatelia a obyvateľky hlavného mesta.

---

⁵⁴ Interné údaje Oddelenia dátových a priestorových analýz Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy o rozlohe bytov a cenách ich predaja/prenájmu.

⁵⁵ Pri hornej sume vo výške 703 € by to bolo 271 eur, resp. 9 eur na deň.

⁵⁶ Hudecová, D. (2022) Opatrovateľ ako nedostatkový tovar. Koľko peňazí môžete dostať?. Dostupné [tu](#).

5) Vzdelávanie a kvalita poskytovania DOS

V dotazníku MČ odpovedali aj na otázky týkajúce sa zabezpečenia vzdelávania a supervízie pre opatrovateľov/ky v roku 2021. Tieto otázky sa vzťahovali iba na dvanásť MČ poskytujúcich DOS.

V piatich MČ (Dúbravka, Karlova Ves, Lamač, Vajnory a Vrakuňa) oficiálne vzdelávanie nebolo v roku 2021 realizované; jedna MČ (Karlova Ves) spomenula ako dôvod pandémie Covid-19. Dve MČ (Podunajské Biskupice a Staré Mesto) na otázku ohľadom počtu hodín vzdelávania opatrovateľov/iek neodpovedali. Najväčší počet hodín vzdelávania (65) uviedla MČ Petržalka – vzhľadom na výrazný rozdiel v porovnaní s inými MČ však nie je jasné, či sa jedná o súčet hodín vzdelávania za všetkých/y opatrovateľov/ky, alebo počet hodín na 1 osobu.

Čo sa týka supervízie, tá bola v individuálnej forme realizovaná v troch MČ (Dúbravka, Podunajské Biskupice a Rača) v rozsahu 1 hodiny za rok 2021. Skupinovú supervíziu zabezpečovali v siedmich MČ, pričom najväčší počet hodín (4) na 1 osobu poskytla MČ Ružinov. V troch MČ (Karlova Ves, Lamač, Vrakuňa) sa neuskutočnila ani individuálna, ani skupinová supervízia – toto číslo môže byť ešte vyššie, keďže dve MČ (Nové Mesto, Vajnory) na túto otázku neodpovedali.

Absencia alebo nízky počet hodín vzdelávania a supervízie opatrovateľov/ky predstavujú zásadnú bariéru z hľadiska ich profesijného rozvoja a nadobúdania kompetencií vo svetle nových poznatkov v tejto oblasti. Tento nedostatok sa následne môže premietnuť do zaostávania za medzinárodnými (prípadne aj národnými) štandardmi kvality poskytovania DOS, na čo doplácajú v prvom rade prijímatelia/ky.

Tabuľka 25 – Počty hodín vzdelávania opatrovateľov/ liek, supervízorov/iek a hodín supervízie v roku 2021

MČ	Počet hodín vzdelávania opatrovateľov/ liek	Počet supervízorov/ iek	Počet hodín supervízie na 1 opatrovateľa/ku	
			Individuálnej	Skupinovej
Devínska Nová Ves	2	1	0	2
Dúbravka	0	1	1	2
Karlova Ves	0	0	0	0
Lamač	0	0	0	0
Nové Mesto	10	1	-	-
Petržalka	65	1	0	1
Podunajské Biskupice	-	1	1	2
Rača	3	-	Áno (počet hod. neuvedený)	Pre časť zamestnancov/kýň (počet hod. neuvedený)
Ružinov	4	1	0	4

Staré Mesto	-	1	-	1,5
Vajnory	0	0	-	-
Vrakuňa	0	0	0	0

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

Mestské časti takisto v dotazníku uvádzali, či, a aké ďalšie spôsoby zvyšovania kvality poskytovania DOS aplikujú. Väčšina (6) MČ, ktoré odpovedali na otázku, zmienili opatrenia zamerané na rozvoj zručností personálu – školenia (Devínska Nová Ves), akreditované kurzy (Karlova Ves), zabezpečenie účasti na konferenciách a prednáškach (Nové Mesto) tematické webináre (Petržalka), špecifické tréningy (Rača), či samoštúdium⁵⁷ (Podunajské Biskupice). Mestská časť Dúbravka zasa uviedla viaceré aktivity za účelom získania spätnej väzby od prijímateľov/iek – dotazníkové zisťovania, kontrolné návštevy a individuálne rozhovory. Tri MČ (Lamač, Vajnory, Vrakuňa) nevyužívajú žiadne ďalšie spôsoby na zlepšovanie poskytovania DOS; jedna MČ (Staré Mesto) na otázku neodpovedala.

Tabuľka 26 – Využívanie ďalších spôsobov zvyšovania kvality poskytovania DOS

MČ	Využíva mestská časť aj ďalšie spôsoby zvyšovania kvality poskytovania DOS? Ak áno, aké?
Devínska Nová Ves	Školenia, samoštúdium
Dúbravka	Dotazníkové zisťovanie spokojnosti klientov, Kontrolné návštevy v domácnosti klienta, Individuálne rozhovory s prijímateľmi/kami, Porady zamestnancov DOS, Individuálne konzultácie s opatrovatelkami
Karlova Ves	Plánované vzdelávanie opatrovateliek prostredníctvom akreditovaných kurzov
Lamač	Nie
Nové Mesto	Účast' na konferenciách a prednáškach, porady, hranie rolí
Petržalka	Webináre Akadémie vzdelávania a výskumu v soc. službách
Podunajské Biskupice	Samoštúdium
Rača	Odbornú literatúru, Nákup pomôcok na rozvojové aktivity pre klientov, Tréningy pamäti a jemnej motoriky, reminiscenčné cvičenia
Ružinov	V zmysle § 75 § 76 § 77, spolupráca s neverejným poskytovateľom SS
Staré Mesto	Vzdelávacie prednášky a semináre pre opatrovateľov/ky, Dotazníkové zisťovanie spokojnosti klientov,
Vajnory	Nie
Vrakuňa	Nie

⁵⁷ Z odpovedí nebolo jasné, ako sa MČ na samoštúdiu opatrovateľov/iek podieľa – či ho iba podnecuje, alebo aj zabezpečuje podmienky na jeho realizáciu v podobe učebných materiálov či financovania individuálne vybraných kurzov.

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

Interné metodiky alebo postupy ohľadom poskytovania DOS nemá podľa odpovedí v dotazníku vypracované päť MČ (Devínska Nová Ves, Lamač, Ružinov, Vajnory a Vrakuňa), pričom jedna MČ (Rača) má tieto metodiky rozpracované. V prípade MČ Lamač sú opatrovatelia/ky pri nástupe ústne oboznámené o spôsoboch riešenia možných krízových situácií, ako aj s informáciami ohľadom zdravotného či psychického stavu klienta. Mestská časť Podunajské Biskupice zasa uviedla príslušné VZN, ktoré definuje podmienky poskytovania DOS⁵⁸, no nezmienila ďalšie materiály zamerané na krízové situácie či postupy v konkrétnych situáciách pri práci s prijímateľmi/kami, ako je tomu v prípade MČ Karlova Ves alebo Petržalka. MČ Staré Mesto uviedlo, že má vlastnú metodiku štandardov plnenia podmienok kvality poskytovanej služby.

Absencia týchto dokumentov môže viesť k zníženej štandardizácii poskytovania DOS a nepripravenosti opatrovateľov/iek na niektoré mimoriadne situácie, čo v konečnom dôsledku predstavuje vyššie riziko pre prijímateľov/ky služby.

Tabuľka 27 – Existencia interných metódik alebo postupov poskytovania DOS

MČ	Má mestská časť vypracované interné metodiky alebo postupy ohľadom poskytovania DOS? Ak áno, aké?
Devínska Nová Ves	Nie
Dúbravka	VZN o poskytovaní sociálnych služieb, smernice a interné predpisy
Karlova Ves	Dokumenty definujúce vhodný postup pri jednotlivých činnostiach vykonávaných opatrovatelkami
Lamač	Nie
Nové Mesto	Postupy a pravidlá pri poskytovaní opatrovateľskej služby
Petržalka	Interný predpis na riešenie krízových a mimoriadnych situácií
Podunajské Biskupice	VZN o poskytovaní opatrovateľskej, prepravnej a odľahčovacej služby
Rača	Rozpracované metodiky
Ružinov	Nie
Staré Mesto	VZN o poskytovaní sociálnych služieb, metodika štandardov plnenia podmienok kvality poskytovanej služby, smernice a interné predpisy
Vajnory	Nie
Vrakuňa	Nie

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

Systém kontroly poskytovania DOS aplikuje v nejakej podobe jedenásť z dvanástich MČ poskytujúcich DOS; jedna MČ takýto systém nemá (Devínska Nová Ves).

Vo všetkých desiatich MČ, ktoré tento systém majú, sa jedná o pravidelné kontroly koordinátormi DOS alebo príslušnými referentmi/vedúcimi v domácnostiach

⁵⁸ MČ Podunajské Biskupice (2021) VZN 3/2018 o poskytovaní opatrovateľskej, prepravnej o odľahčovacej služby a ich úhradách. Dostupné [tu](#).

prijímateľov/iek počas výkonu DOS. Dve MČ (Podunajské Biskupice a Rača) uviedli, že tieto kontroly môžu byť ohlásené aj neohlásené. V štyroch MČ (Dúbravka, Karlova Ves, Nové Mesto, Staré Mesto) sa realizujú aj dotazníkové zisťovania spokojnosti prijímateľov/iek, prípadne aj rodinných príslušníkov. Mestské časti Lamač a Staré Mesto zmienili osobné aj telefonické overovanie situácie s príbuznými či susedmi. Mestská časť Nové Mesto zasa ponúka infolinku pre seniorov/ky, kde môžu prípadné sťažnosti nahlásiť. Mesto zasa od NP, ktorým prispieva na zabezpečenie DOS, požaduje každý štvrtok predloženie podrobnej dokumentácie súvisiacej s poskytovaním.

Časté kontroly rôznymi spôsobmi môžu napomôcť včasnej identifikácii problémov v poskytovaní DOS a ich následnej náprave.

Tabuľka 28 – Kontrola poskytovania DOS

MČ	Má mestská časť/mesto systém kontroly poskytovania DOS?
Devínska Nová Ves	Nie
Dúbravka	Pravidelné kontrolné návštevy v domácnosti, Dotazníkové zisťovanie spokojnosti
Karlova Ves	Pravidelné kontrolné návštevy v domácnosti, Dotazníkové zisťovanie spokojnosti klientov/iek aj rodinných príslušníkov
Lamač	Kontroly na mieste poskytovania, telefonický aj osobný kontakt s príbuznými a susedmi
Nové Mesto	Pravidelné kontrolné návštevy v domácnosti, 1x ročne anonymné dotazníky spokojnosti, Seniorské infolinky
Petržalka	Pravidelné kontrolné návštevy v domácnosti cca 1x mesačne, Adaptačný záznam vypracovaný u každého klienta/ku, vypracovaný na základe vizity v domácnosti raz za 6 mesiacov
Podunajské Biskupice	Pravidelné ohlásené aj neohlásené kontroly počas služby opatrovateľa/ky
Rača	Pravidelné ohlásené aj neohlásené kontroly počas služby opatrovateľa/ky, Návštevy koordinátorky DOS spolu s vedúcou oddelenia pri podozrení na zníženie kvality poskytovania, alebo pri negatívnej spätnej väzbe od prijímateľa/ky či jeho/jej príbuzných
Ružinov	Pravidelné kontrolné návštevy v domácnosti
Staré Mesto	Pravidelné kontrolné návštevy v domácnosti, Dotazníkové zisťovanie spokojnosti klientov/iek, Telefonická aj emailová komunikácia s klientmi/kami a rodinnými príslušníkmi
Vajnory	Pravidelné kontrolné návštevy v domácnosti
Vrakuňa	Pravidelné kontrolné návštevy v domácnosti 1x za štvrtok
Mesto (NP)	Poskytovateľ sa zaväzuje predložiť hlavnému mestu v jednom vyhotovení záverečné vyúčtovanie poskytnutých finančných prostriedkov a zároveň sa zaväzuje predkladať hlavnému mestu do konca kalendárneho mesiaca nasledujúcom po skončení príslušného štvrtka:

- evidenciu (súhrnný prehľad) prijímateľov opatrovateľskej služby zabezpečovanej hlavným mestom a na ktorých boli poskytnuté finančné príspevky
- mesačné výkazy o poskytovaní sociálnej služby za každého prijímateľa opatrovateľskej služby
- avízo o výške nevyčerpaných a vrátených finančných príspevkov s uvedením dôvodu ich nepoužitia a uvedením registračného čísla zmluvy
- evidenciu prijímateľov opatrovateľskej služby podľa § 95 zákona o sociálnych službách

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

Na otázku ohľadom spôsobu pomoci mestským častiam pri poskytovaní DOS zo strany mesta odpovedalo deväť MČ. Štyri MČ (Devínska Nová Ves, Lamač, Podunajské Biskupice, Staré Mesto) uviedli ako možnú formu asistencie poskytovanie DOS mestom v prípadoch, kedy ju nevedia z kapacitných dôvodov pre svojich obyvateľov/ky zabezpečiť (napr. aj cez víkendy, sviatky a vo večerných hodinách). Tri MČ (Karlova Ves, Nove Mesto, Staré Mesto) zasa zmienili organizáciu vzdelávania opatrovateľov/iek a výmeny skúseností. MČ Ružinov uviedla ako formu pomoci finančnú participáciu mesta na nákladoch na DOS. Dve MČ (Dúbravka a Vrakuňa) v tomto smere neevidujú potrebu asistencie.

Odpovede MČ naznačujú, že existuje dopyt po zapojení mesta v oblasti opatrovateľskej služby. Názory na rozsah tohto zapojenia sa líšia, minimálne v niektorých prípadoch by však mesto mohlo prebrať rolu poskytovateľa, resp. zabezpečovateľa poskytovania DOS v mestských častiach s neuspokojeným záujmom. V tejto činnosti sa už mesto čiastočne angažuje. V roku 2021 podporilo neverejných poskytovateľov DOS sumou 181 945 €, ktorá slúžila na zabezpečenie DOS pre 19 osôb.⁵⁹

Tabuľka 29 – Možnosti pomoci pri poskytovaní DOS zo strany mesta

MČ	Akým spôsobom by vedelo HMBA pomôcť mestským častiam v poskytovaní DOS?
Devínska Nová Ves	V prípade potreby poskytnúť DOS na preklopenie aktuálneho nedostatku opatrovateľov/iek
Dúbravka	MČ neeviduje potrebu pomoci zo strany HMBA
Karlova Ves	Zabezpečovanie vzdelávania formou školení a prednášok pre opatrovateľky
Lamač	Aj naďalej zabezpečovať OS čakatel'om/kám na pobytové zariadenia
Nové Mesto	Zabezpečenie vzdelávania opatrovateľiek - prednášky, výmena skúseností
Petržalka	-
Podunajské Biskupice	Pri výpadku opatrovateľky (PN, OČR, dovolenky) poskytnúť pomoc pri zabezpečovaní zástupu prideleným prijímateľom/kám, pomoc pri zabezpečovaní DOS po pracovnom čase, počas víkendov a sviatkov, ak by to prijímateľ/ka požadoval/a.

⁵⁹ HMBA (2022) Záverečný účet hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy za rok 2021 a Hodnotiacia správa programového rozpočtu za rok 2021. Dostupné [tu](#).

Rača	-
Ružinov	Finančnou participáciou
Staré Mesto	Metodická podpora, zdieľanie skúseností, poskytovanie DOS mimo štandardného pracovného času – počas večerných hodín, víkendov a sviatkov
Vajnory	-
Vrakuňa	MČ neviduje potrebu pomoci zo strany HMBA

Zdroj: Odpovede mestských častí na otázky v dotazníku

Príklady poskytovania DOS v mestách s podobným administratívnym rozdelením

Mestá a mikroregióny pozostávajúce z viacerých samosprávnych subjektov (MČ alebo obcí) sa v otázke rozdelenia kompetencií v poskytovaní DOS navzájom odlišujú. V Bratislave je zabezpečenie DOS zodpovednosťou každej MČ zvlášť; tento model sa však neuplatňuje v porovnateľných mestách s podobnou administratívnou štruktúrou. Ako príklad v tejto časti uvádzame Košice a Brno.

Na komplexnejšie porovnanie pozitív/negatív rozdelenia kompetencií v poskytovaní DOS v týchto mestách v porovnaní so situáciou v Bratislave chýbajú potrebné údaje. Primárnym zámerom je preto predstaviť tieto modely ako možný zdroj inšpirácie pre riešenie výziev spomínaných v tejto analýze, ako nedostupnosť DOS v menších MČ, či cenové rozdiely.

1) Košice

Bratislava a Košice sú jedinými slovenskými mestami, ktoré sa administratívne členia na niekoľko okresov a zároveň pozostávajú z mestských častí fungujúcich ako samosprávne jednotky. Košice majú dvakrát menej obyvateľov ako Bratislava (229 tis. vs 476 tis.), no viac (22) mestských častí, ktorých kompetencie nie sú, na rozdiel od MČ v Bratislave, rovnaké.

Podľa Štatútu mesta Košice výkon DOS a pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa na území mesta zabezpečujú štyri MČ (Sever, Západ, Dargovských hrdinov a Juh) - jedna v každom okrese, v rámci ktorého poskytujú tieto služby aj obyvateľom/kám ostatných MČ.⁶⁰ V 2 prípadoch sa z hľadiska počtu obyvateľov jedná o najväčšiu MČ v danom okrese (Západ, Dargovských hrdinov), v ďalších 2 o jednu z väčších MČ (Sever, Juh). Rozhodujúcim faktorom pri pridelení tejto kompetencie tak pravdepodobne nebol iba počet obyvateľov, ale aj geografická poloha MČ v rámci okresu, či jej možnosti a synergie s inými sociálnymi službami.⁶¹

Čo sa týka financovania, mesto pri prerozdeľovaní výnosu z DPFO a iných daní/poplatkov medzi MČ vyčleňuje pre MČ poskytujúce DOS účelové prostriedky na jej zabezpečenie. Tieto prostriedky pokrývajú od 74 % po 86 % nákladov spojených s DOS; zvyšok uhrádzajú MČ zo svojho rozpočtu.⁶²

Hodinové sadzby za poskytovanie DOS sú stanovené centrálnou prostredníctvom VZN mesta – v prípade všetkých štyroch MČ sa za dva z troch hlavných úkonov v rámci poskytovania DOS⁶³ (sebaobslužné úkony a základné sociálne aktivity) uhrádza 1,2 € za

⁶⁰ § 27 ods. 2) Štatútu mesta Košice. Dostupné [tu](#).

⁶¹ Tri zo štyroch MČ poskytujúcich DOS sú zároveň podľa Štatútu mesta Košice zriaďovateľmi ZOS, takže disponujú opatrovateľskými kapacitami.

⁶² Záverečné účty mesta Košice a príslušných mestských častí.

⁶³ Príloha č. 4 k zákonu č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

hodinu a za úkony starostlivosti o svoju domácnosť v priemere 2,6 €/hod. Cena prvých dvoch úkonov je teda nižšia ako priemerná cena DOS v ktorejkoľvek bratislavskej MČ.

DOS je košickými MČ poskytovaná v pracovných dňoch od 7:00 do 17:00, podobne ako v MČ Petržalka s najdlhšou dennou dobou poskytovania z bratislavských MČ. Jej poskytovanie je však na rozdiel od verejných poskytovateľov v Bratislave zabezpečené aj od 6:00 do 7:00 a od 17:00 do 20:00 za 25 % vyššiu cenu, a aj počas víkendov a sviatkov za 50 % vyššiu cenu.⁶⁴

V rámci Bratislavy by ekvivalentné rozdelenie kompetencií mohlo vyzeráť nasledovne:

Okres	MČ poskytujúca DOS	MČ, ktorým je zabezpečovaná DOS	Počet seniorov/iek (65+)
Bratislava I	Staré Mesto	-	9 911
Bratislava II	Ružinov	Podunajské Biskupice Vrakuňa	24 133
Bratislava III	Nové Mesto	Rača Vajnory	13 860
Bratislava IV	Dúbravka (prípadne aj Karlova Ves)	Devín Devínska Nová Ves Karlova Ves Lamač Záhorská Bystrica	19 032
Bratislava V	Petržalka	Čunovo Jarovce Rusovce	23 394

Tento systém poskytovania DOS by mohol vyriešiť problém s dostupnosťou DOS pre menšie MČ, ktoré službu neposkytujú vôbec, alebo iba prostredníctvom podpory neverejného poskytovateľa. Zároveň by vďaka úsporám z rozsahu (napr. na priestoroch, administratíve, vzdelávaní, či obstarávaní materiálov) mohlo dôjsť k zvýšeniu miezd opatrovateľov/iek, zníženiu cien za poskytovanie DOS a celkovému skvalitneniu služby. Mesto by pri rozdeľovaní DPFO prihliadalo na toto rozdelenie kompetencií, pričom by takisto stanovilo univerzálne platný cenník a hodiny poskytovania.

2) Brno

Brno je s počtom obyvateľov/iek 380 tisíc⁶⁵ druhým najväčším mestom v Českej republike (ČR). Podobne ako Bratislava je administratívne členené na mestské časti, ktorých je spolu 29.

Z hľadiska rozdelenia kompetencií v sociálnej oblasti medzi mesto a MČ je Brno zaujímavým príkladom centralizácie. Štatutárne mesto Brno je zriaďovateľom príspevkovej organizácie Centrum sociálnych služieb (ďalej „Centrum“), ktorá pod sebou

⁶⁴ § 4 ods. 5) Štatútu mesta Košice.

⁶⁵ Datový portál mesta Brna (2022) Počet osôb na adresných miestach. Dostupné [tu](#).

združuje 29 sociálnych služieb. Medzi tieto služby od roku 2021 patrí aj DOS s ňou spojenou odľahčovacou službou a dennými stacionármi. Centrum je tak jediným verejným poskytovateľom DOS na území Brna.

Zjednotenie viacerých stredísk opatrovateľskej služby pod jedného poskytovateľa zatiaľ podľa predstaviteľov mesta prinieslo viacero pozitív. Vďaka zjednodušeniu organizačnej štruktúry, jednému vedeniu či centrálnym nákupom došlo k zefektívneniu poskytovania DOS. Z tejto zmeny však hlavne benefitujú obyvatelia/ky mesta, ktorým sa zjednoduší prístup k DOS (jednotné kontaktné údaje, jednotný cenník, lepšia orientácia v ponuke a pod.).⁶⁶

DOS, ako aj ambulatnú opatrovateľskú službu, poskytuje 6 zariadení Centra, ktoré sa nachádzajú v 6 zo 7 mestských častí s najvyšším počtom obyvateľov (všetky nad 20 tis.). Tieto zariadenia zabezpečujú opatrovateľské služby aj pre obyvateľov/ky menších okolitých MČ. DOS je poskytovaná od 7:00 po 20:00 každý pracovný deň, počas víkendov aj sviatkov – v omnoho väčšom časovom rozsahu ako v Bratislave.⁶⁷

Problematickým aspektom však môže byť cena; tá je pri väčšine úkonov stanovená na 135 Kč/hod.⁶⁸, resp. 5,5 €/hod.⁶⁹. V ČR tieto náklady čiastočne pokrýva príspevok na starostlivosť, na ktorý majú nárok všetky osoby s priznaným stupňom odkázanosti.⁷⁰ Výška príspevku sa pri dospelých osobách pohybuje od 880 Kč (35 €) pri najnižšom (I.) stupni odkázanosti, po 19 200 Kč (782,7 €) pri najvyššom (IV.) stupni odkázanosti. Príspevok môže byť navýšený o 2 000 Kč (81,5 €) v prípade nízkeho príjmu. Pri cene 135 Kč/hod (5,5 €/hod) však ani po navýšení nemusí stačiť na adekvátne pokrytie nákladov, pričom suma hradená prijímateľom/kou môže v prepočte prekročiť aj 500 € mesačne⁷¹.

V prípade Bratislavy by aplikovanie tohto modelu znamenalo presunutie kompetencie poskytovania DOS z mestských častí na mesto, resp. jeho príspevkovú/rozpočtovú organizáciu. Podľa odpovedí v dotazníku by niektoré MČ mohli túto zmenu uvítať, iné sú skôr za zachovanie súčasného stavu (Tabuľka 29). Centralizovanie DOS na úroveň jedného celomestského poskytovateľa by pravdepodobne viedlo k ešte vyššej úspore z rozsahu, ako pri „košickom“ modeli (t.j. jeden verejný poskytovateľ na okres). Takisto by sa eliminovala nerovnomernosť aktuálneho nastavenia, kedy v niektorých mestských častiach DOS absentuje, je drahšia a/alebo je poskytovaná v kratšej časovej dobe ako v iných MČ.

---

⁶⁶ Magistrát města Brna, Odbor sociální péče (2022) Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb

ve městě Brně 2023–2026. Dostupné [tu](#).

⁶⁷ Centrum sociálních služeb (2022) O nás. Dostupné [tu](#).

⁶⁸ Centrum sociálních služeb (2022) Pečovatelská služba - Výše úhrady. Dostupné [tu](#).

⁶⁹ Aktuální kurz české koruny (k 12.9.2022) podľa Európskej centrálnej banky. Dostupné [tu](#).

⁷⁰ Ministerství práce a sociálních věcí (2022) Příspěvek na péči. Dostupné [tu](#).

⁷¹ Pri cene 135 Kč/hod. pokrýva tento príspevok aj s navýšením osobám so IV. stupňom odkázanosti 157 hodín DOS. Ak prijímateľ/ka potrebuje 10 hodinovú starostlivosť každý deň v mesiaci, príspevok hradí náklady na približne 16 dní. Zvyšných 14 dní, resp. 160 hodín by prijímateľa/ku stálo 15 120 Kč (616 €).

Záver

Cieľom tejto analýzy bolo poskytnúť čitateľom a čitateľkám informácie o stave poskytovania domácej opatrovateľskej služby mestskými časťami Bratislavy. S ohľadom na postupné starnutie obyvateľstva mesta a dôraz na uprednostňovanie terénnej formy poskytovania sociálnych služieb pred pobytovou narastá aj dôležitosť tejto témy. DOS zabezpečovanú mestskými časťami v roku 2022 využívalo viac ako 1000 Bratislavčanov a Bratislavčaniek, pričom počet tých, ktorí ju potrebujú, je ešte vyšší a bude aj naďalej stúpať.

Vo svetle tohto kontextu tak pôsobia zistenia analýzy alarmujúco – akútny nedostatok opatrovateľov/iek sa aj postupným znižovaním ich počtu v posledných 5 rokoch ešte prehĺbil a hrozí, že o množstvo ľudí odkázaných na pomoc inej osoby sa nebude mať kto postarať. Medzi hlavné dôvody tohto trendu patrí aj nízke mzdové ohodnotenie, ktoré v priemere dosahuje zhruba polovicu priemerného platu v bratislavskom kraji. Najmä v menších mestských častiach s obmedzenejšími rozpočtovými možnosťami je zabezpečenie DOS v niektorých prípadoch problematické alebo nemožné; to znamená, že v prístupe k tejto službe existujú nerovnosti naprieč mestom.

Okrem potreby vytvoriť podmienky pre prilákanie dostatočného počtu opatrovateľov a opatrovateľiek, je ďalšou výzvou systematické vzdelávanie a zvyšovanie ich kvalifikácie. To je nutným predpokladom pre kvalitné poskytovanie DOS.

Pre riešenie univerzálneho nedostatku personálnych kapacít či adekvátnej úrovne ich kvalifikácie je nevyhnutná intenzívna spolupráca medzi mestom a mestskými časťami. Zároveň sa otvára otázka, či je aktuálne rozdelenie kompetencií v tejto oblasti vyhovujúce a aké alternatívy by prípadne mohli byť efektívnejšie. V analýze preto boli predstavené aj 2 modely poskytovania DOS v mestách s administratívnou štruktúrou podobnou Bratislave – Košiciach a Brne – aj so svojimi výhodami v porovnaní s bratislavským modelom.

Vzhľadom na viacero faktorov ovplyvňujúcich celkové fungovanie DOS, na ktoré mestské časti nemajú vplyv, táto analýza nie je kritikou konkrétnych aktérov. Naším zámerom je, aby slúžila ako podkladový materiál pre dialóg o riešeníach analyzovaných problémov a prispela tak k spoločnej snahe o zlepšenie životných podmienok v Bratislave.

Zoznam použitej literatúry

AUGUR Consulting (2022) Vypracovanie analytickej časti komunitného plánu sociálnych služieb hlavného mesta SR Bratislava. Dostupné na:

<https://bratislava.blob.core.windows.net/media/Default/Dokumenty/Analytick%C3%A1%20C4%8Das%C5%A5%20KPSS%202030.pdf>

Bleha, B. a kol. (2017) Štúdia demografického potenciálu hlavného mesta SR Bratislavy do roku 2050. Dostupné na:

<https://bratislava.blob.core.windows.net/media/Default/Dokumenty/Str%C3%A1nky/Chem%20vediet/%C5%A0t%C3%BAdia%20demografick%C3%A9ho%20potenci%C3%A1lu%20Bratislavy.PDF>

Bratislavské noviny (2019) Seniorcentrá v Bratislave: Aké sú cenníky a koľko je čakateľov? Dostupné tu: <https://www.bratislavskenoviny.sk/aktuality/57056-seniorcentra-v-bratislave-ake-su-cenniky-a-koľko-je-čakateľov>

Cangár, M (2020) Prečo dnes, ešte viac ako inokedy, potrebujeme deinštitucionalizáciu a komunitné služby? Dostupné na: <https://npdi.gov.sk/preco-dnes-este-viac-ako-inokedy-potrebujeme-deinštitucionalizáciu-a-komunitne-sluzby/>

Centrum sociálnych služieb (2022) Pečovatelská služba - Výše úhrady. Dostupné na: <https://www.css.brno.cz/data/files/1089-cen%C3%ADk%20PS%20od%201.7.2022.pdf>

Datový portál mesta Brna (2022) Počet osob na adresných miestech. Dostupné na:

<https://data.brno.cz/datasets/po%C4%8Det-osob-na-adresn%C3%ADch-m%C3%ADstech-number-of-people-living-at-the-adresses/explore?location=49.229099%2C16.550210%2C9.93&showTable=true>

Filipová, M. a kol. (2018) Komunitný plán sociálnych služieb hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy na roky 2020 – 2021. Dostupné na:

<https://bratislava.blob.core.windows.net/media/Default/Dokumenty/KPSS%202020-2021.pdf>

HMBA (2021) Dodatok č. 21 Štatútu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Dostupné na:

https://bratislava.blob.core.windows.net/media/Default/Dokumenty/Dodatok_c_21_Socialne%20veci.pdf

HMBA (2021) Štatút hlavného mesta SR Bratislavy. Dostupné na:

<https://bratislava.sk/sk/legislativa-mesta>

HMBA (2022) KPSS 2023—2030. Dostupné na: https://cdn-api.bratislava.sk/strapi-homepage/upload/KPSS_2030_182b2b8a34.pdf

HMBA (2022) Záverečný účet hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy za rok 2021 a Hodnotiaca správa programového rozpočtu za rok 2021. Dostupné na:

https://cdn-api.bratislava.sk/strapi-homepage/upload/Zaverecny_ucet_HM_SR_BA_za_rok_2021_a_Hodnotiaca_sprava_2021_2769c1d537.pdf

Hromková, M. (2013) Vývoj sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím – priestor pre občana (pacient – klient – prijímateľ – zákazník?). Dostupné na: https://www.ef.umb.sk/dsr_2013/pdf/Hromkov%C3%A1.pdf

Hudecová, D. (2020) Ako žiadať o opatrovateľskú službu. Dostupné na: <https://uzitocna.pravda.sk/seniori/clanok/542119-ako-ziadat-o-opatrovatelsku-sluzbu/>

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Nitra na roky 2021 – 2025. Dostupné na: <https://www.nitra.sk/Files/ShowFile/79217>

Korimová, G. a kol. (2017) Analýza a trendy procesu deinštitucionalizácie a možnosti miestnej územnej samosprávy z pohľadu zabezpečenia sociálnych služieb, zamestnanosti a odmeňovania. Dostupné na: https://www.ia.gov.sk/data/files/NP_CSD_II/Analzy/ZMOS/ZMOS_FINAL_deinstitucionalizacia.pdf?csrt=10519034479177295283

Lekári.sk (2021) Na Slovensku máme málo opatrovateľov ich prácu si nevážime. Dostupné na: <https://www.lekari.sk/zaujímavost/NA-SLOVENSKU-MAME-MALO-OPATROVATELOV-ICH-PRACU-SI-NEVAZIME-43702.html?reklama=on>

Magistrát města Brna, Odbor sociální péče (2022) Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve městě Brně 2023–2026. Dostupné na: https://socialnipece.brno.cz/wp-content/uploads/2022/09/SPRSS-2023-2026_final.pdf

Ministerství práce a sociálních věcí (2022) Příspěvek na péči. Dostupné na: <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-peci>

MPSVR (2011) Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/legislativa/dokumenty-zoznamy-pod/strategia-deinstitucionalizacie-systemu-socialnych-sluzieb-nahradnej-starostlivosti-1.pdf>

MPSVR (2022) Centrálny register poskytovateľov sociálnych služieb. Dostupné na: <https://sos.mpsvr.gov.sk/pm/>

MPSVR (2022) Výška životného minima od 1. júla 2022. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/rodina-socialna-pomoc/hmotna-nudza/zivotne-minimum/vyska-zivotneho-minima-od-1-jula-2022.html>

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zz/2004-668>

NKÚ (2020) Správa o výsledku kontroly – Domáca opatrovateľská služba. Dostupné na: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/1407476/Spr%C3%A1va+o+v%C3%BDsledku+kontroly+Opatrovate%C4%BEsk%C3%A1+slu%C5%BEba.pdf/470c73f6-a795-4afe-990f-c7ff1c106287>

Pagáčová, J. a kol. (2012) Komunitný plán sociálnych služieb hlavného mesta SR Bratislavy na roky 2013 až 2018. Dostupné na: https://cdn-api.bratislava.sk/strapi-homepage/upload/Komunitny_plan_socialnych_sluzieb_2013_2018_6668c2ea59.pdf

Štatút mesta Košice. Dostupné na:

https://static.kosice.sk/files/manual/statut/Statut_2017_uplne_znenie_2022-04-04-ver1.pdf

Štatistický úrad SR (2022) Priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR. Dostupné na:

http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_INTERN/pr0204qs/v_pr0204qs_00_00_00_sk

MČ Podunajské Biskupice (2021) VZN 3/2018 o poskytovaní opatrovateľskej, prepravnej o odľahčovacej služby a ich úhradách. Dostupné na:

<https://www.biskupice.sk/zverejnovanie/vzn-a-navrh-y-vzn-1/vzn/?search=&kateg=17>

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č.

455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-448>

Prílohy

Príloha 1 – Dotazník k analýze poskytovania DOS mestskými časťami Bratislavy a hlavným mestom SR Bratislavou

- Zabezpečuje mestská časť domácu opatrovateľskú službu (DOS)? (odpoveď/odpovede vyznačte žltou)
  - Áno, poskytujeme ju z vlastných kapacít
  - Áno, prostredníctvom neverejného poskytovateľa (uvedte názov):
  - Áno, prostredníctvom inej mestskej časti (uvedte názov):
  - Nie (uvedte dôvody, pre ktoré mestská časť DOS neposkytuje a ako by podľa Vás mohlo byť mesto v tomto smere nápomocné):

Ak bola Vaša odpoveď v predošlej otázke kladná, prečítajte si prosím nižšie uvedené inštrukcie k vyplňaniu formulárov s otázkami.

- **Formulár A (poskytovateľom je mestská časť)** - Ak mestská časť zabezpečuje DOS z vlastných kapacít, uveďte prosím do nasledujúceho formulára "A" požadované údaje, týkajúce sa aktuálneho stavu poskytovania (ak nie je zmienené iné časové obdobie).
- **Formulár B (údaje za neverejných a iných poskytovateľov)** - V prípade, že mestská časť financuje iného poskytovateľa DOS (neverejného alebo inú mestskú časť), uveďte dostupné údaje za tohto poskytovateľa do formulára "B" (nachádza sa pod formulárom "A", na strane 6).
Ak je takýchto poskytovateľov viac, uveďte konkrétne údaje za nich zvlášť a to vo formáte - Názov poskytovateľa 1: údaj, Názov poskytovateľa 2 : údaj

Formulár A – Poskytovateľom DOS je mestská časť

PERSONÁLNE OBSADENIE
1. Počet opatrovateľov/liek:
2. Počet opatrovateľov/liek na plný úväzok:
3. Počet opatrovateľov/liek na skrátený úväzok (uvedte aj rozsah úväzku):
4. Priemerný vek opatrovateľov/liek:
5. Spôsob presunu opatrovateľov/liek na miesto výkonu služby – ak možné, uveďte k danému spôsobu (autom, MHD, pešo, ...) aj počet opatrovateľov/liek, ktorí/é ho využívajú:
6. Majú opatrovatelia/lky na výkon DOS k dispozícii služobné autá? Ak áno, uveďte počet:

7. Vykonávajú opatrovatelia/lky okrem poskytovania DOS aj inú pracovnú činnosť (administratívu, posudky a pod.)? Ak áno, uveďte koľkých z nich sa to týka, o akú činnosť ide a priemerný počet hodín za týždeň pripadajúci na 1 osobu:	
8. Počet pracovníkov/čok zabezpečujúcich DOS (koordinátori/ky):	
9. Uveďte činnosti vykonávané pracovníkmi/čkami zabezpečujúcimi DOS a počet hodín výkonu daných činností v roku 2021 :	
10. Je podľa Vás súčasný počet opatrovateľov/liek dostatočný? Ak nie, o koľko by ho bolo potrebné navýšiť na adekvátne pokrytie dopytu po DOS?:	
11. Poskytuje v súčasnosti mestská časť DOS aj pre obyvateľov/ky inej mestskej časti? <ul style="list-style-type: none"> • Ak áno, uveďte jej názov, počet opatrovateľov/liek a počet prijímateľov/liek: • Ak nie, má mestská časť voľné personálne kapacity, aby tak vedela urobiť v budúcnosti (uveďte aj počet opatrovateľov/liek, ktorý by bolo možné poskytnúť)?: 	
VYŤAŽENOSŤ	
12. Počet prijímateľov/liek DOS celkovo:	
13. Počet prijímateľov/liek podľa veku	Menej ako 65 rokov:
	65 až 80 rokov:
	Viac ako 80 rokov:
14. Počet prijímateľov/liek podľa stupňa odkázanosti	II. :
	III. :
	IV. :
	V. :
	VI. :
15. Počet prijímateľov/liek v priemere na deň za posledný mesiac:	
16. Priemerný počet hodín na 1 prijímateľa/ku na deň za posledný mesiac:	
17. Počet hodín výkonu priamej starostlivosti podľa jednotlivých úkonov za rok 2021	Sebaobslužné úkony:
	Úkony starostlivosti o svoju domácnosť:
	Základné sociálne aktivity:
	Dohľad pri vyššie zmienených úkonoch:
	Iné (nezmienené v prílohe č. 4 zákona o soc. službách) :
18. Je DOS poskytovaná v daných dňoch? Ak áno, uveďte v akých časoch (od-do). Ak nie, nechajte pole prázdne.	Pracovné dni – v priebehu dňa:
	Pracovné dni – v priebehu večera/noci:
	Víkendy:
	Sviatky:
19. Je v daných dňoch a časoch väčší záujem o DOS, ako dokáže mestská časť pokryť? Ak áno, uveďte aj o koľko nepokrytých klientov (prípadne hodín služby) sa jedná	Pracovné dni – v priebehu dňa:
	Pracovné dni – v priebehu večera/noci:
	Víkendy:
	Sviatky:
20. Celkový počet hodín poskytovania DOS v daných dňoch za rok 2021	Pracovné dni – v priebehu dňa:
	Pracovné dni – v priebehu večera/noci:

	Víkendy:
	Sviatky:
21. Vychádzajúc z doterajších skúseností, zmení sa podľa Vás celkový počet hodín poskytovania DOS v tomto roku v porovnaní s rokom 2021 (nárast/pokles)? Ak áno, uveďte aj dôvod tejto očakávanej zmeny (väčší alebo menší počet opatrovateľov/liek a pod.):	
22. Máte informácie o prípadoch, kedy obyvateľovi/ke mestskej časti poskytuje DOS neverejný poskytovateľ, ktorý nedostáva príspevok od mestskej časti? Ak áno, uveďte jeho názov a dôvody neposkytovania príspevku:	
RÝCHLOSŤ ZABEZPEČENIA	
23. Počet čakateľov/liek na poskytovanie DOS:	
24. Priemerná doba rozhodovania o odkázanosti (od podania žiadosti do rozhodnutia o odkázanosti):	
25. Priemerná doba čakania na začatie poskytovania DOS (od momentu splnenia všetkých náležitostí/zaradenia do poradovníka, po začatie poskytovania):	
26. Posudky v roku 2021:	Celkový počet posudkov:
	Počet posudkov potvrdzujúcich odkázanosť na OS:
	Počet zamietnutých žiadostí o posúdenie odkázanosti na OS (uveďte aj najčastejšie dôvody):
FINANCOVANIE	
27. Celkové bežné výdavky na DOS (2021):	
28. Výdavky na mzdy opatrovateľov/liek (2021):	
29. EON na DOS na hodinu (2021):	
30. Zdroje financovania DOS v roku 2021 (sumy v €)	Vlastné zdroje:
	Úhrady od prijímateľov:
	Národné projekty:
	Iné zdroje (uveďte aké):
31. Aktuálna priemerná hrubá mesačná mzda opatrovateľa/ky zamestnaného/ej na plný úväzok:	
32. Aktuálna priemerná výška úhrady od prijímateľov DOS za hodinu:	
33. Frekvencia platieb od prijímateľov (týždenná/mesačná/...):	
VZDELÁVANIE A KVALITA POSKYTOVANEJ SLUŽBY	
34. Počet hodín vzdelávania opatrovateľov/liek (2021):	
35. Počet supervízorov/supervízoriek (2021):	
36. Počet hodín supervízie na 1 opatrovateľa/ku (2021):	Individuálnej:
	Skupinovej:

37. Využíva mestská časť aj ďalšie spôsoby zvyšovania kvality poskytovania DOS? (Ak áno, uveďte aké):
38. Má mestská časť vypracované interné metodiky alebo postupy ohľadom poskytovania DOS? Ak áno, opíšte prosím čoho sa týkajú? (napr. postupy pri núdzových alebo havarijných situáciách a pod.) a pošlite nám ich spolu s dotazníkom:
39. Má mestská časť systém kontroly poskytovania DOS? Ak áno, prosím opíšte:
40. Akým spôsobom by podľa Vás vedelo Hlavné mesto (magistrát) pomôcť mestským častiam v oblasti poskytovania DOS?:

Uveďte prosím vybrané údaje aj za predošlé roky		2021	2020	2019	2018
Počet opatrovateľov/liek:					
Počet opatrovateľov/liek na plný úväzok:					
Počet prijímateľov/liek DOS celkovo:					
Celkový počet hodín poskytovania DOS					
Počet prijímateľov/liek podľa stupňa odkázanosti	II.				
	III.				
	IV.				
	V.				
	VI.				
Posudky	Celkový počet posudkov:				
	Počet posudkov potvrdzujúcich odkázanosť na OS:				
	Počet zamietnutých žiadostí o posúdenie odkázanosti na OS:				
Celkové bežné výdavky na DOS:					
Výdavky na mzdy opatrovateľov/liek:					
EON na DOS na hodinu:					
Zdroje financovania DOS (sumy v €)	Vlastné zdroje:				
	Úhrady od prijímateľov:				
	Národné projekty:				
	Iné zdroje (uveďte aké):				
Priemerná hrubá mesačná mzda opatrovateľa/ky zamestnaného/ej na plný úväzok:					

Formulár B – Poskytovatelia DOS financovaní mestskou časťou (neverejní alebo iná mestská časť)

1. Aktuálny počet obyvateľov/liek mestskej časti (ďalej „prijímateľa/ky), ktorým zabezpečuje DOS poskytovateľ finančne podporený mestskou časťou:	
2. Počet prijímateľov/liek podľa veku	Menej ako 65 rokov:
	65 až 80 rokov:
	Viac ako 80 rokov:
3. Počet prijímateľov/liek podľa stupňa odkázanosti	II. :
	III. :
	IV. :
	V. :
	VI. :
4. Počet opatrovateľov/liek na plný úväzok starajúcich sa o prijímateľov/ky:	
5. Počet opatrovateľov/liek na skrátený úväzok starajúcich sa o prijímateľov/ky:	
6. Priemerný počet hodín na 1 prijímateľa/ku na deň za posledný mesiac:	
7. Počet hodín výkonu priamej starostlivosti podľa jednotlivých úkonov za rok 2021	Sebaobslužné úkony:
	Úkony starostlivosti o svoju domácnosť:
	Základné sociálne aktivity:
	Dohľad pri vyššie zmienených úkonoch:
	Iné (nezmienené v prílohe č. 4 zákona o soc. službách) :
8. Zabezpečuje poskytovateľ DOS v daných dňoch? Ak áno, uveďte v akých časoch (od-do). Ak nie, nechajte pole prázdne.	Pracovné dni – v priebehu dňa:
	Pracovné dni – v priebehu večera/noci:
	Víkendy:
	Sviatky:
9. Je v daných dňoch a časoch väčší záujem o DOS, ako dokáže poskytovateľ pokryť?	Pracovné dni – v priebehu dňa:
	Pracovné dni – v priebehu večera/noci:
	Víkendy:
	Sviatky:
RÝCHLOSŤ ZABEZPEČENIA	
10. Počet čakateľov/liek na poskytovanie DOS daným poskytovateľom:	
11. Priemerná doba čakania na začatie poskytovania DOS daným poskytovateľom (od momentu splnenia všetkých náležitostí po začatie poskytovania):	
FINANCOVANIE	
12. Celkové bežné výdavky mestskej časti na zabezpečenie DOS daným poskytovateľom (2021):	
13. Spôsob výpočtu príspevku na prevádzku neverejným poskytovateľom:	
14. EON poskytovateľa DOS na hodinu (2021):	
15. Aktuálna priemerná hrubá mesačná mzda opatrovateľa/ky zamestnaného/ej na plný úväzok:	

16. Aktuálna priemerná výška úhrady od prijímateľov DOS za hodinu:
17. Frekvencia platieb od prijímateľov (týždenná/mesačná/...):
18. Má mestská časť systém kontroly poskytovania DOS daným poskytovateľom? Ak áno, prosím opíšte:

Uved'te prosím vybrané údaje aj za predošlé roky		2021	2020	2019	2018
Počet obyvateľov/liek mestskej časti (ďalej „prijímatelia/lky), ktorým zabezpečuje DOS poskytovateľ finančne podporený mestskou časťou:					
Počet opatrovateľov/liek poskytovateľa starajúcich sa o prijímateľov/lky:					
Počet opatrovateľov/liek poskytovateľa na plný úväzok starajúcich sa o prijímateľov/lky:					
Celkový počet hodín poskytovania DOS:					
Počet prijímateľov/liek podľa stupňa odkázanosti	II.				
	III.				
	IV.				
	V.				
	VI.				
Celkové bežné výdavky mestskej časti na zabezpečenie DOS daným poskytovateľom:					
EON na DOS na hodinu:					
Priemerná hrubá mesačná mzda opatrovateľa/ky zamestnaného/ej na plný úväzok:					